

LIER, KANUNNIK DAVIDLAAN

Archeologienota: Verslag van Resultaten.

RAPPORT NR. 1006

Titel

Archeologienota Lier, Kanunnik Davidlaan: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Timothy Nuyts & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 – Jeroen Verrijckt

2017/00175 – Timothy Nuyts

Projectnummer J. Verrijckt

2022-225

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2022E179

Plaats en datum

Beerse, 20/05/2022

INHOUD

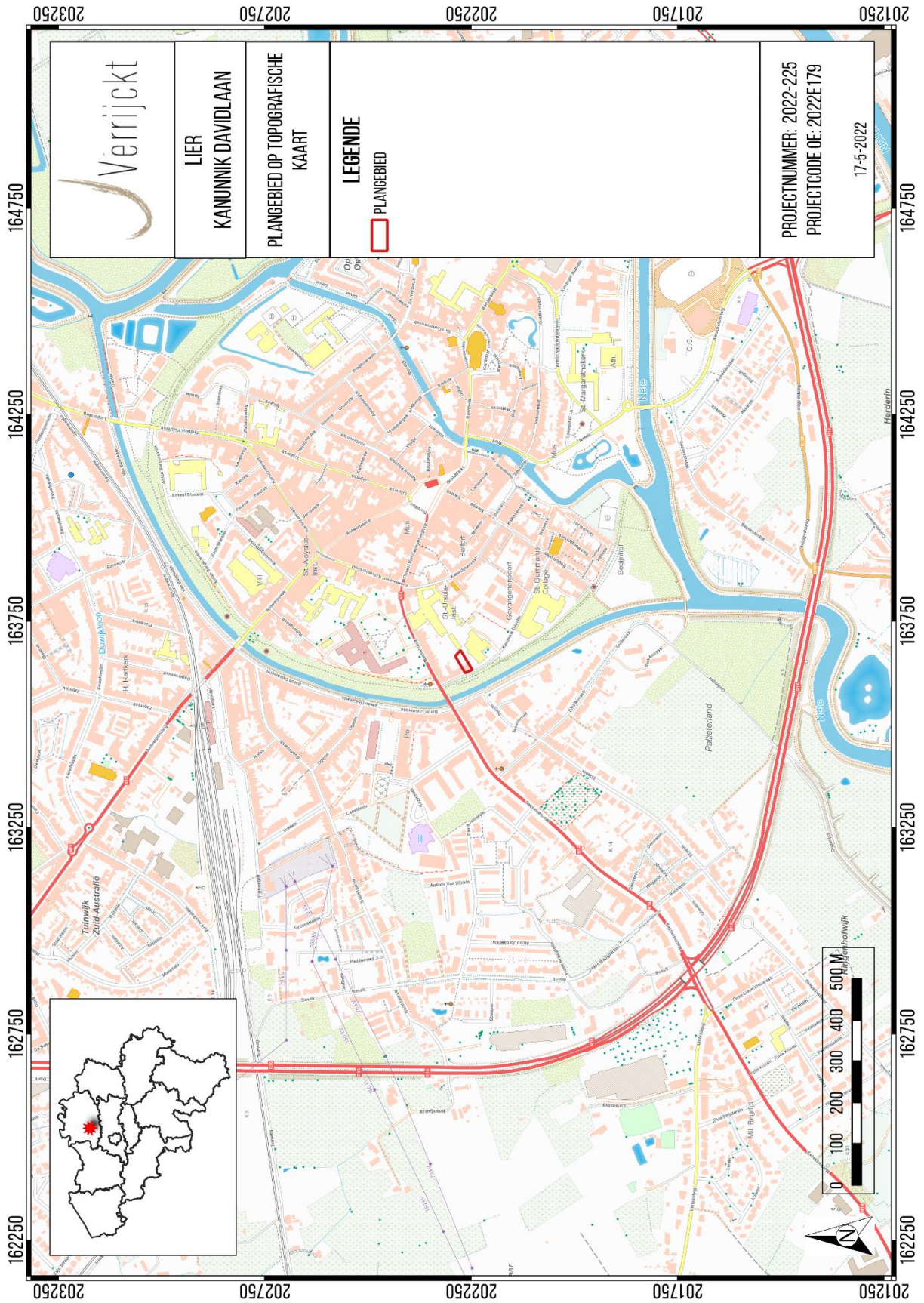
Inhoud.....	2
1 Bureauonderzoek.....	3
1.1 Beschrijvend gedeelte.....	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 Onderzoeksopdracht	6
1.1.3 Juridisch kader.....	6
1.1.4 Randvoorwaarden	7
1.2 Werkwijze en strategie	7
1.3 Aanleiding.....	8
1.3.1 Huidige situatie en gekende verstoringen	8
1.3.2 Geplande werken en bodemingrepen	12
1.4 Assessmentrapport	19
1.4.1 Topografische situering	19
1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering	19
1.4.3 Geologische situering.....	23
1.4.4 Bodemkundige situering	23
1.4.5 Historische bronnen	29
1.4.6 Cartografische bronnen	29
1.4.7 Archeologisch bronnen	49
1.5 Besluit	54
1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen	54
1.5.2 Archeologische verwachting	56
1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering.....	58
1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	58
1.5.5 Samenvatting	59
2 Lijst met figuren	60
3 Lijst met tabellen.....	60
4 Plannenlijst	61
5 Bibliografie	65

1 BUREAUONDERZOEK

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2022-225
Projectcode Onroerend Erfgoed		2022E179
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Lier
	Straat	Kanunnik Davidlaan 7, 9 & 11
Kadastrale gegevens	Gemeente	Lier
	Afdeling	1
	Sectie	K
	Percelen	496N, 496P en 496V
Coördinaten	Noord	X: 163664,91 Y: 202288,22
	Oost	X: 163679,43 Y: 202275,39
	Zuid	X: 163632,04 Y: 202246,81
	West	X: 163624,23 Y: 202264,40
Oppervlakte plangebied		Ca. 955 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 475 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt
		2017/00175 – Timothy Nuyts

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2021h

Figuur 2: Plangebied op kadastrakaart (GRB)²

² AGIV 2021b

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande sloop van twee woningen en nieuwbouw van een tweegezinswoning aan de Kanunnik Davidlaan te Lier. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra er akte is genomen van de archeologienota door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaand aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig.

Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient in akte genomen te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed en vervolgens bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota bekrachtigd is, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een nieuwbouw gerealiseerd van een tweegezinswoning. Voor de verwezenlijking van deze nieuwbouw dienen twee bestaande gebouwen gesloopt te worden (Kanunnik Davidlaan nrs. 9 en 11). De bebouwing ter hoogte van Kanunnik Davidlaan nr. 7 blijft behouden. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 955 m² en bedraagt de bodemingreep 802 m². Het plangebied bevindt zich binnen de archeologische zone van de historische stadskern van Lier en ligt niet binnen een zone waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 300 m² of meer én de ingreep in de bodem is minstens 100 m². Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart

---

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021

- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij worden zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historisch kaartmateriaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Popp-kaart
- Vandermaelenkaart
- Cartesius

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

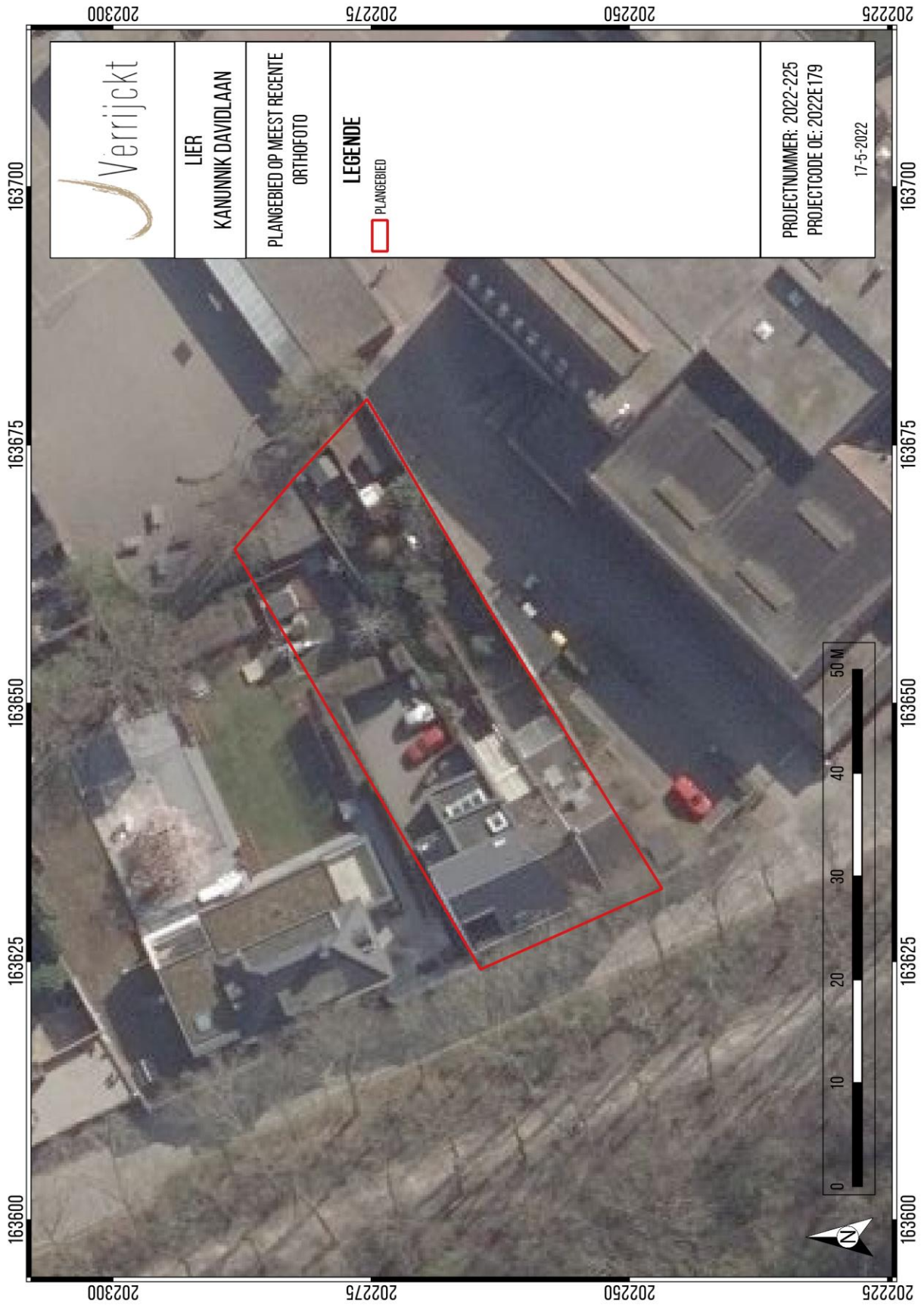
1.3 Aanleiding

1.3.1 Huidige situatie en gekende verstoringsen

Het plangebied is gelegen ter hoogte van de Kanunnik Davidlaan huisnummers 7, 9 en 11, binnen de historische stadskern van de stad Lier. Binnen het plangebied, langs de straatzijde, zijn momenteel drie woningen aanwezig. De oostelijke helft van het plangebied is momenteel in gebruik als parking en tuinzone van de bestaande woningen. Langs de noordoostelijke zijde van het plangebied zijn ook nog enkele koterijen aanwezig.

---

⁴ CARTESIUS 2021

Figuur 3: Plangebied weergegeven op meest recente orthofoto⁵

⁵ AGIV 2021f

Figuur 4: Foto's van het plangebied ter hoogte van de Kanunnik Davidlaan nrs. 7, 9 en 11⁶

⁶ GOOGLE 2021

1.3.2 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw van een tweegezinswoning, hiervoor dienen twee bestaande woningen (huisnummers 9 en 11) binnen het plangebied gesloopt te worden. De oppervlakte van deze gebouwen bedraagt 173m². De bebouwing ter hoogte van huisnummer 7 blijft behouden. De aard en omvang van de ingrepen staan opgelijst in Tabel 1 en worden hieronder beschreven.

De nieuwbouw van de tweegezinswoning zal d.m.v. sleuffunderingen gefundeerd worden tot op een diepte van ca. 95 cm t.o.v. het huidige maaiveld. De vloerplaat (op volle grond) van de nieuwbouw is ca. 50 cm dik en zal de bodem verstoren tot een diepte van 35 cm t.o.v. het huidige maaiveld. Binnen de nieuwe tweegezinswoning zal ook een liftschacht worden voorzien die plaatselijk de bodem verstoort tot op een diepte van 155 cm t.o.v. het huidige maaiveld.

Langs de achterzijde van de te realiseren tweegezinswoning en de te behouden woning (huisnummer 7) zal een beperkte tuinzone worden aangelegd met terras, bestaande uit niet-waterdoorlatende verharding. Ook zullen er vier parkeerplaatsen en toegang/oprit in waterdoorlatende verharding (kiezel) worden voorzien. Voor deze bodemingrepen wordt een beperkte verstoringdiepte voorzien van ca. 30 cm t.o.v. het huidige maaiveld. De meest noordoostelijke hoek van het plangebied zal eveneens worden behouden als tuinzone behorende tot huisnummer 5. De enige ingreep die in dit deel van het plangebied zal plaatsvinden is het verwijderen van de bestaande koterijen.

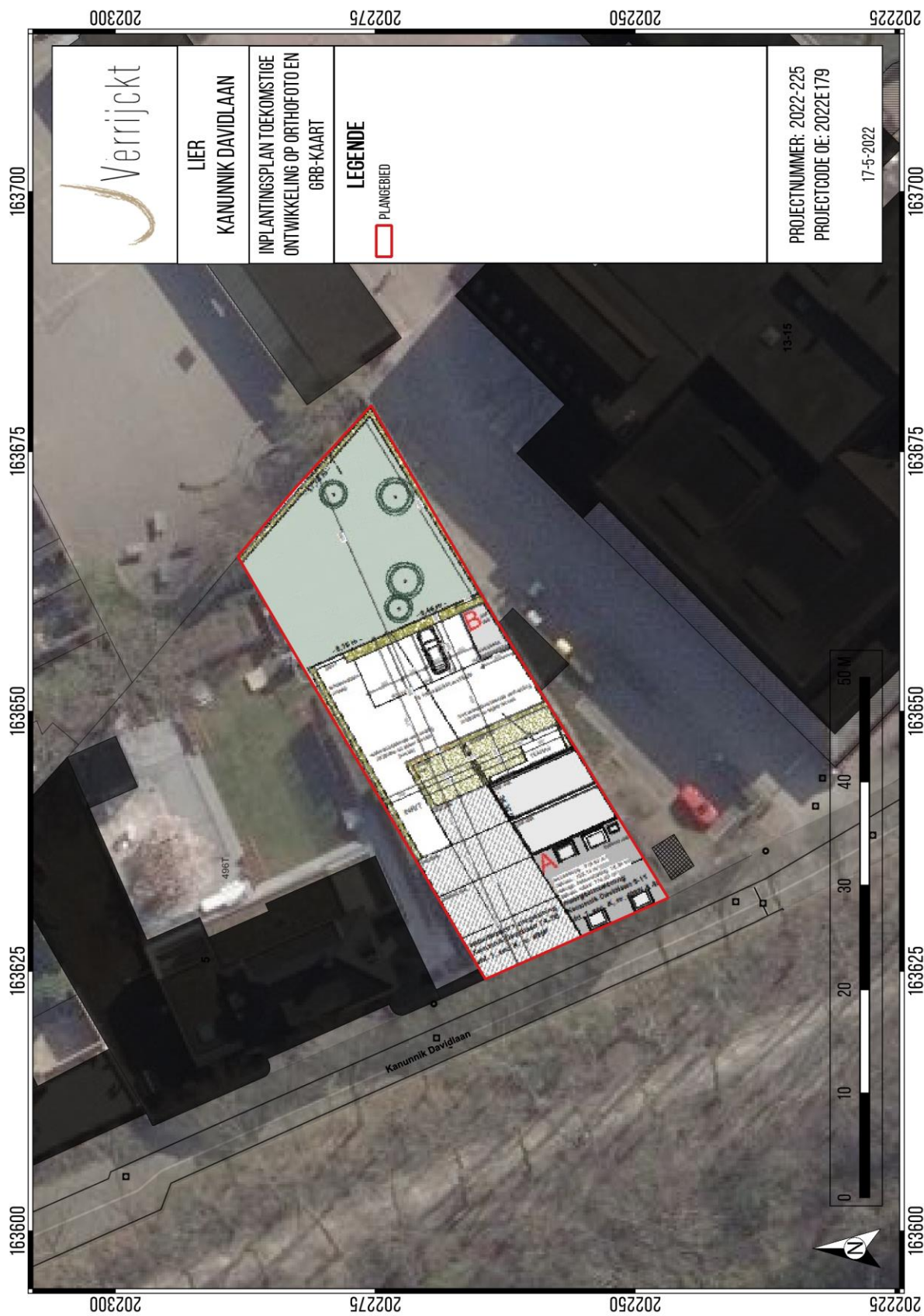
Centraal langs de zuidoostelijke zijde van het plangebied zal ook een overdekte fietsenstalling worden verwezenlijkt. Deze fietsenstalling zal een funderingsdiepte van ca. 60 cm t.o.v. het huidige maaiveld hebben, de vloeropbouw op volle grond zal niet dieper gaan dan 15 cm t.o.v. het huidige maaiveld.

Tenslotte zal de nieuwe tweegezinswoning ook worden voorzien van een septische put, een regenwaterput en een infiltratieput met bijhorende leidingen. Voor het aanleggen van de putten wordt een maximale verstoringdiepte van ca. 250 cm t.o.v. het huidige maaiveld gerekend. De bijhorende leidingen zullen (hoofdzakelijk) onder de vloerplaat worden geplaatst op een diepte tussen 80 en 60 cm t.o.v. het huidige maaiveld.

Er dient tevens een archeologische buffer van 30 cm gerekend te worden door de impact van zware machines die voor compactie van de ondergrond kan zorgen en hierbij mogelijk aanwezige archeologische waarden beïnvloeden/verstoren.

Tabel 1: Bodemingrepen toekomstige ontwikkeling met weergave van de verstoringsdiepte en oppervlakte

Bodemingreep	Verstoringsdiepte (t.o.v. het huidige maaiveld), exclusief archeologische buffer	Oppervlakte
Fundering tweegezinswoning	-95 cm	21 m ²
Vloerplaat tweegezinswoning	-35 cm	127 m ²
Liftschacht	-155 cm	9 m ²
Verharding (terras)	-30 cm	11 m ²
Half-verharding (oprit en parking)	-30 cm	212 m ²
Fietsenstalling	-15 cm	14 m ²
Fundering fietsenstalling	-60 cm	1,5 m ²
Tuinzone	-30 cm	80 m ²
Septische put	-250 cm	4 m ²
Regenwaterput	-250 cm	4 m ²
Infiltratieput	-200 cm	4 m ²

Figuur 6: Inplantingsplan⁸ toekomstige ontwikkeling op orthofoto en GRB-kaart⁹

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer

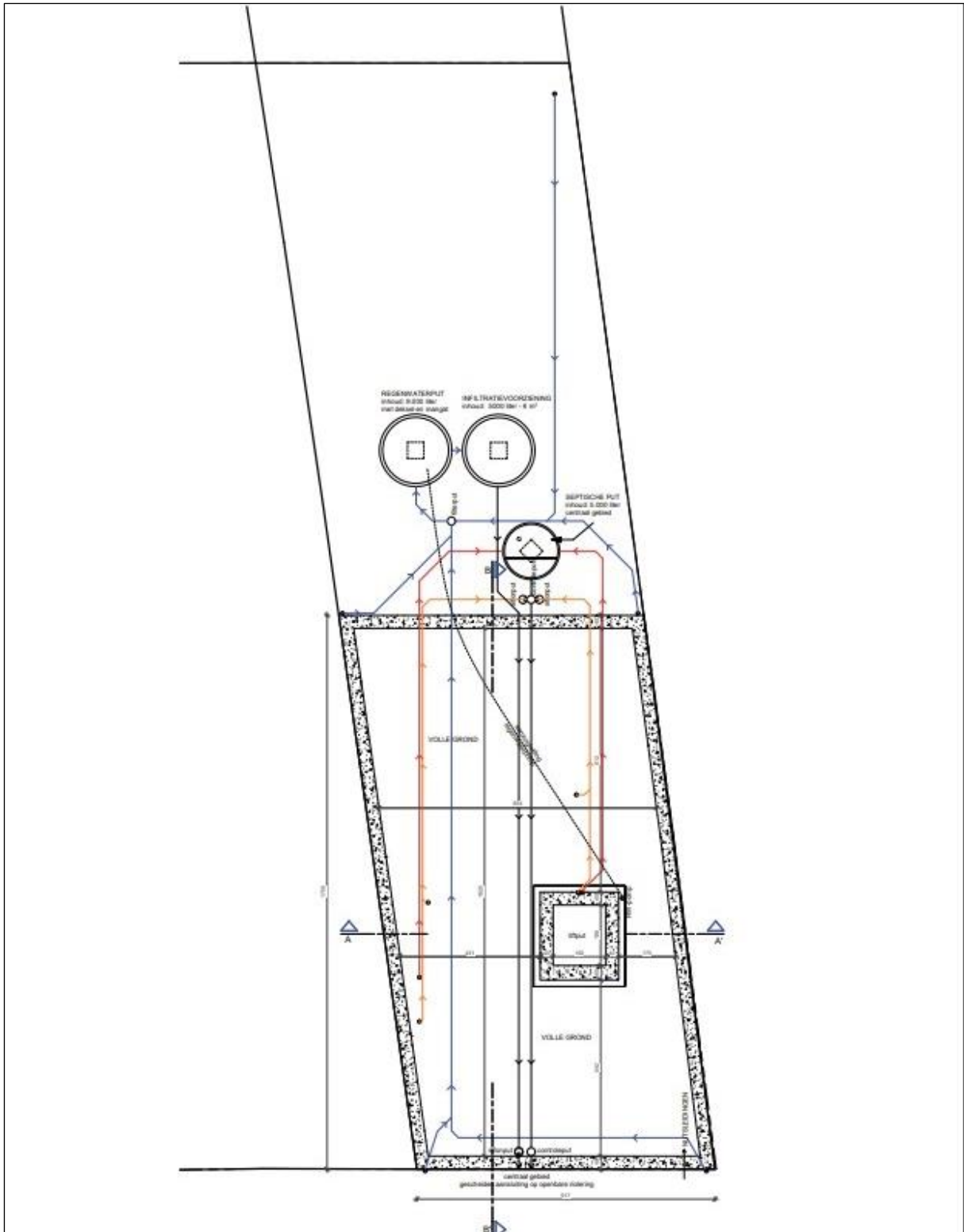
⁹ AGIV 2021f; AGIV 2021b

Figuur 7: Inplantingsplan toekomstige ontwikkelingen¹⁰

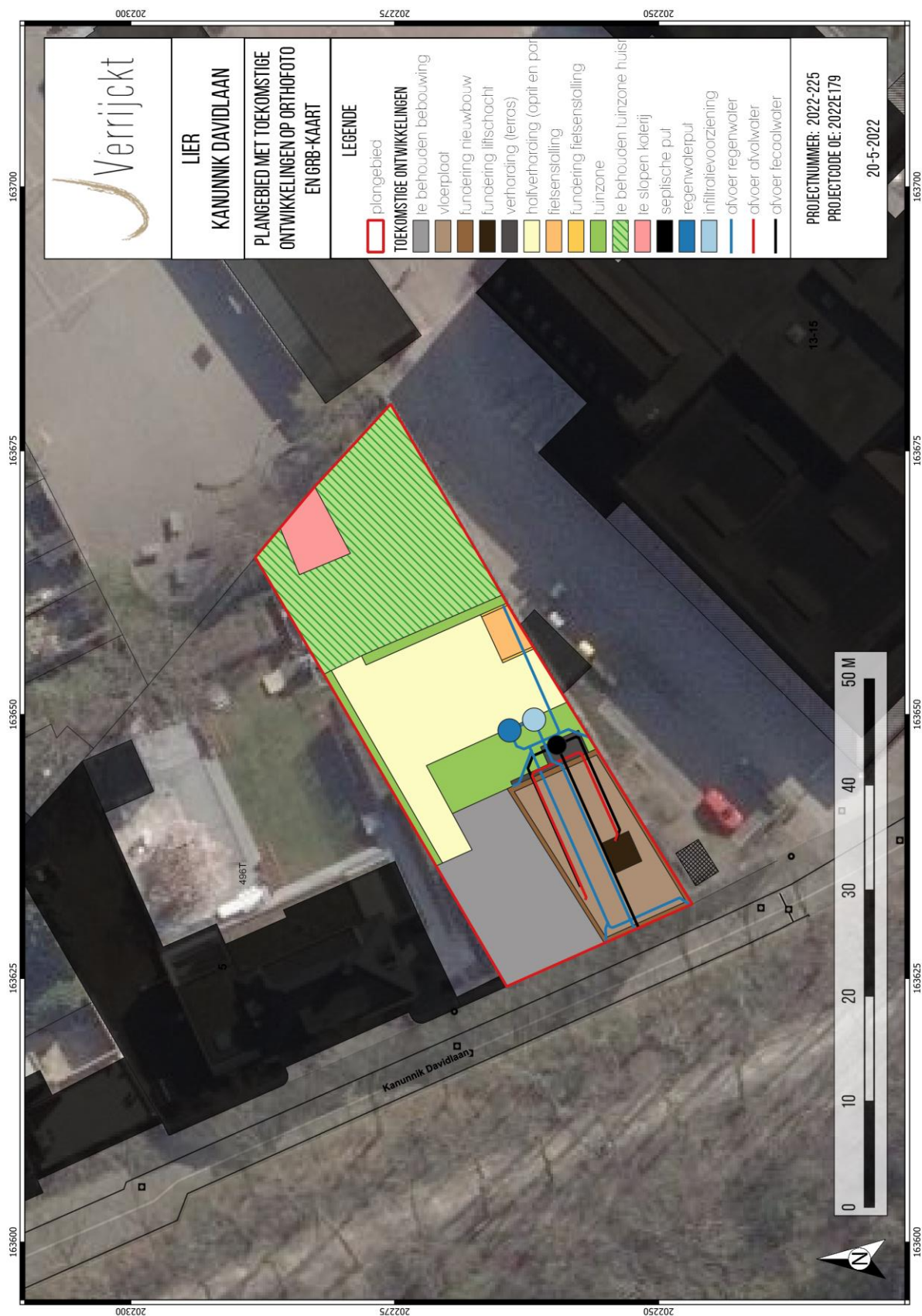
¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 10: Rioleringsplan toekomstige ontwikkelingen¹³

¹³ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 11: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto en GRB-kaart¹⁴

¹⁴ AGIV 2021e

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 1 en Figuur 2. Het plangebied is gelegen in de Kanunnik Davidlaan te Lier, ter hoogte van de huisnummers 7, 9 en 11. Het terrein is gelegen binnen het historische centrum van de stad Lier, ca. 400 meter ten zuidwesten van de Grote Markt. Net ten noorden van het plangebied ligt de Mechelsestraat en het Heilige Hart Ziekenhuis. Ten westen van het plangebied ligt de Stadsvest en de stroomt de Nete-afleiding.

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMII)¹⁵ tussen 4 m en 10,4 m + TAW. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de Grote en Kleine Nete die samenvloeien in Lier.

Binnen het plangebied zelf varieert de hoogte tussen 7,4 m en 8,3 m TAW. Het laagste punt van het terrein bevindt zich hierbij in de noordoostelijke hoek van het plangebied.

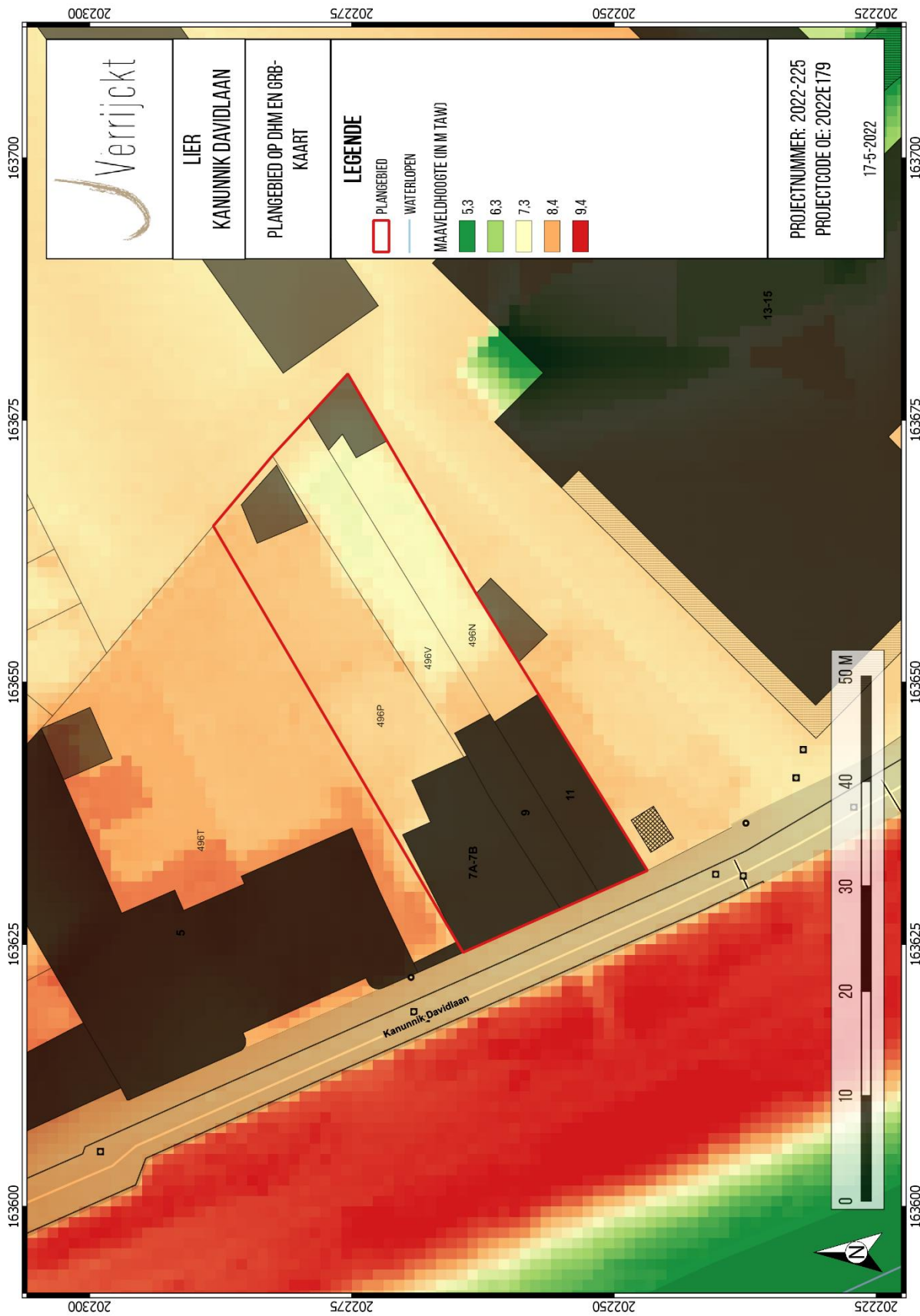
---

¹⁵ AGIV 2021a

Figuur 12: Plangebied en omgeving op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)¹⁶

¹⁶ AGIV 2021a; AGIV 2021b

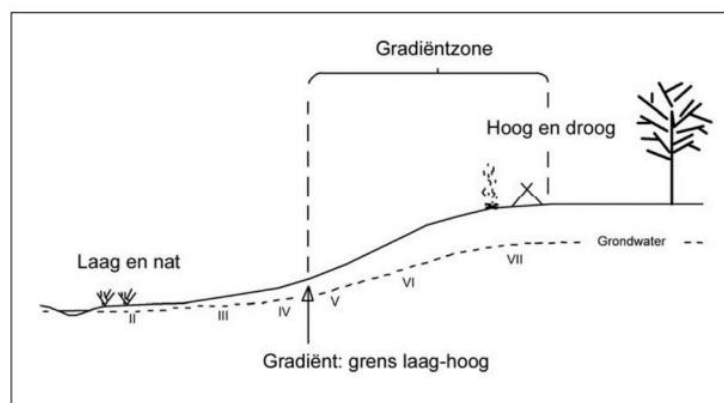
Figuur 13: Plangebied op het het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)¹⁷

¹⁷ AGIV 2021a; AGIV 2021b

De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het laat-paleolithicum en mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

Op basis van bovenstaande bespreking van het digitale hoogtemodel kan geconcludeerd worden dat het plangebied wel gelegen is op een gradiëntzone, op de overgang van een hoger gelegen plateau (ten noordwesten van het plangebied) naar de lager gelegen vallei (ten zuidoosten van het plangebied). De afstand tot de natuurlijke waterlopen (Grote Nete) bedraagt echter meer dan 250 meter. Hierbij werd de middeleeuwse aftakking van de Nete in Lier niet mee in rekening gebracht.

Figuur 14: Illustratie gradiëntzone

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de subcuesta van het Land van Boom. De cuesta is een langgerekte heuvelrug die zich vanaf Antwerpen in zuidelijke richting uitstrekt. De steile zuidelijke tot zuidoostelijke en westelijke flanken zijn respectievelijk begrensd door de Rupel en de Schelde. De zwak hellende flank van de cuesta is noord tot noordoostelijk gericht. De morfologie van de Boomse cuesta is sterk bepaald door de geologische gesteldheid van het tertiair substraat, meer bepaald de Boomse Klei (Formatie van Boom) die zwak afhelt in noordoostelijke richting. Het hoogste punt van de Boomse cuesta ligt op 31 m + TAW ten oosten van de gemeente Reet.

Naar het oosten toe daalt de rug vrij snel, te Duffel langsheen de Nete bedraagt de hoogte nog slechts 5 m + TAW.¹⁸

1.4.3 Geologische situering

PALEOGEEN EN NEOGEEN (TERTIAIR)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van het Lid van Antwerpen dat deel uitmaakt van de Formatie van Berchem. Het Lid van Antwerpen bestaat uit zwartgroen fijn zand dat sterk klei-, glimmer en glauconiethoudend is. Verder is het Lid van Antwerpen schelphoudend en zijn er soms grof zand en beenderresten aanwezig. De Foormatie van Berchem bestaat uit zwartgroene glauconietrijke, kleirijke, mica- en schelphoudende, middelfijne zanden met plaatselijk meer grovere zones.

QUARTAIR 1/200.000

Op de quartairgeologische kaart (1:200.000) is het plangebied gekarteerd als type 3. Hierbij komen onderin fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) voor die zijn afgedekt door eolische sedimenten van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (al kan dit pakket afwezig zijn).

QUARTAIR 1/50.000

Op de Quartairgeologische kaart (1:50.000) is het plangebied gekarteerd als profieltype 36. Hierbij komen bovenop het tertiair veenrijke afzettingen/sedimenten voor. De veenrijke sedimenten worden op hun beurt afgedekt door een zandige deklaag die op haar beurt door een lemige deklaag wordt afgedekt.

1.4.4 Bodemkundige situering

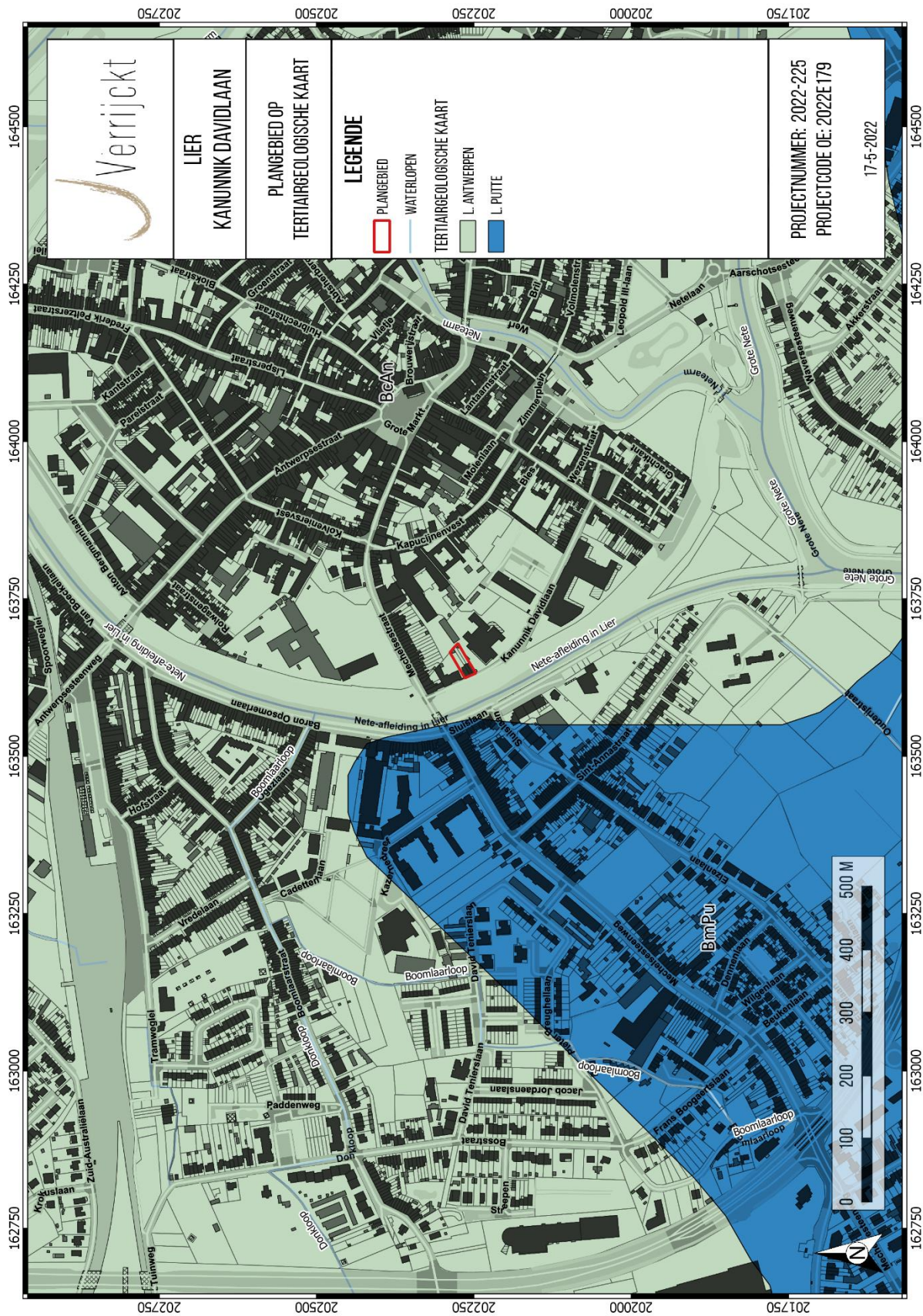
Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem binnen het plangebied gekarteerd als bebouwd (OB) en wordt grotendeels omringd door **s-Phc** en **Ldc** (Figuur 19).

s-Phc bodems zijn natte lichte zandeembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. De bouwvoor is 20 – 30 cm dik, bruingrijs of grijsbruin. De sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 40 en 70 cm.

Ldh is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

---

¹⁸ GULLENTOPS e.a. 2006

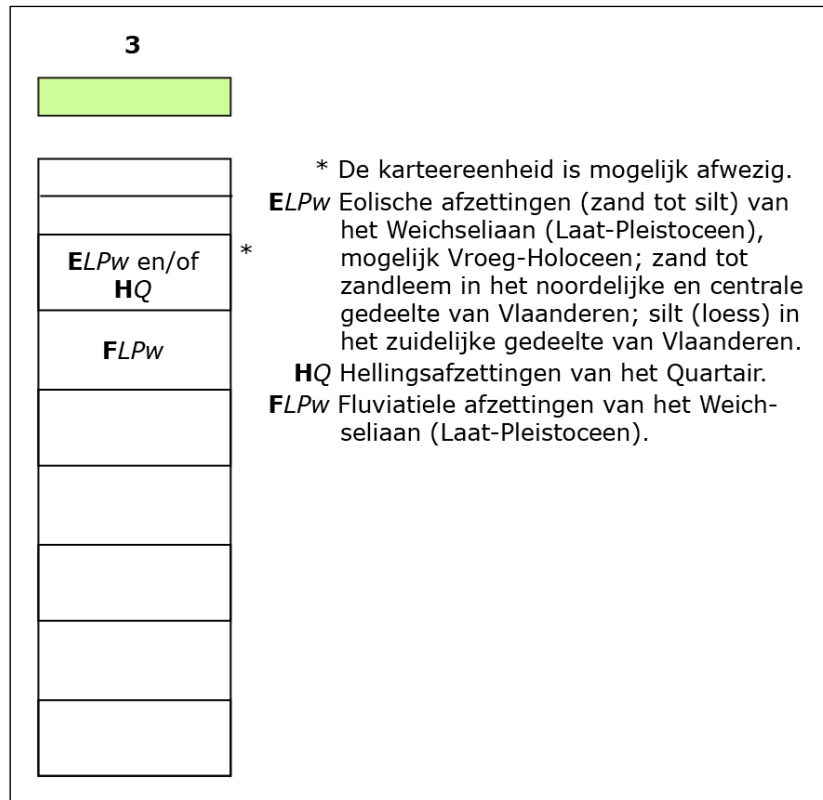
Figuur 15: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁹

¹⁹ DOV VLAANDEREN 2021b

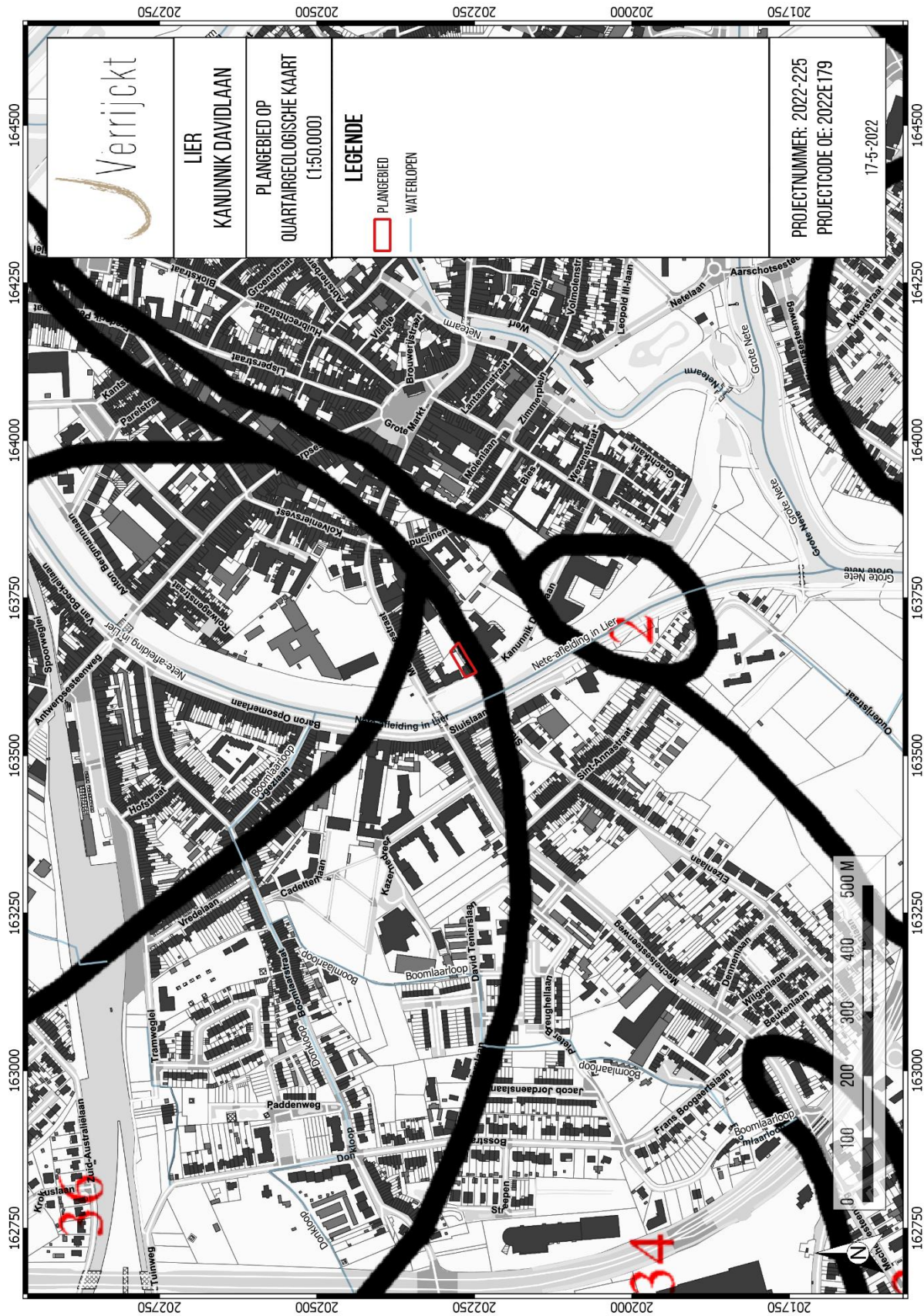
Figuur 16: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000²⁰

²⁰ DOV VLAANDEREN 2021c

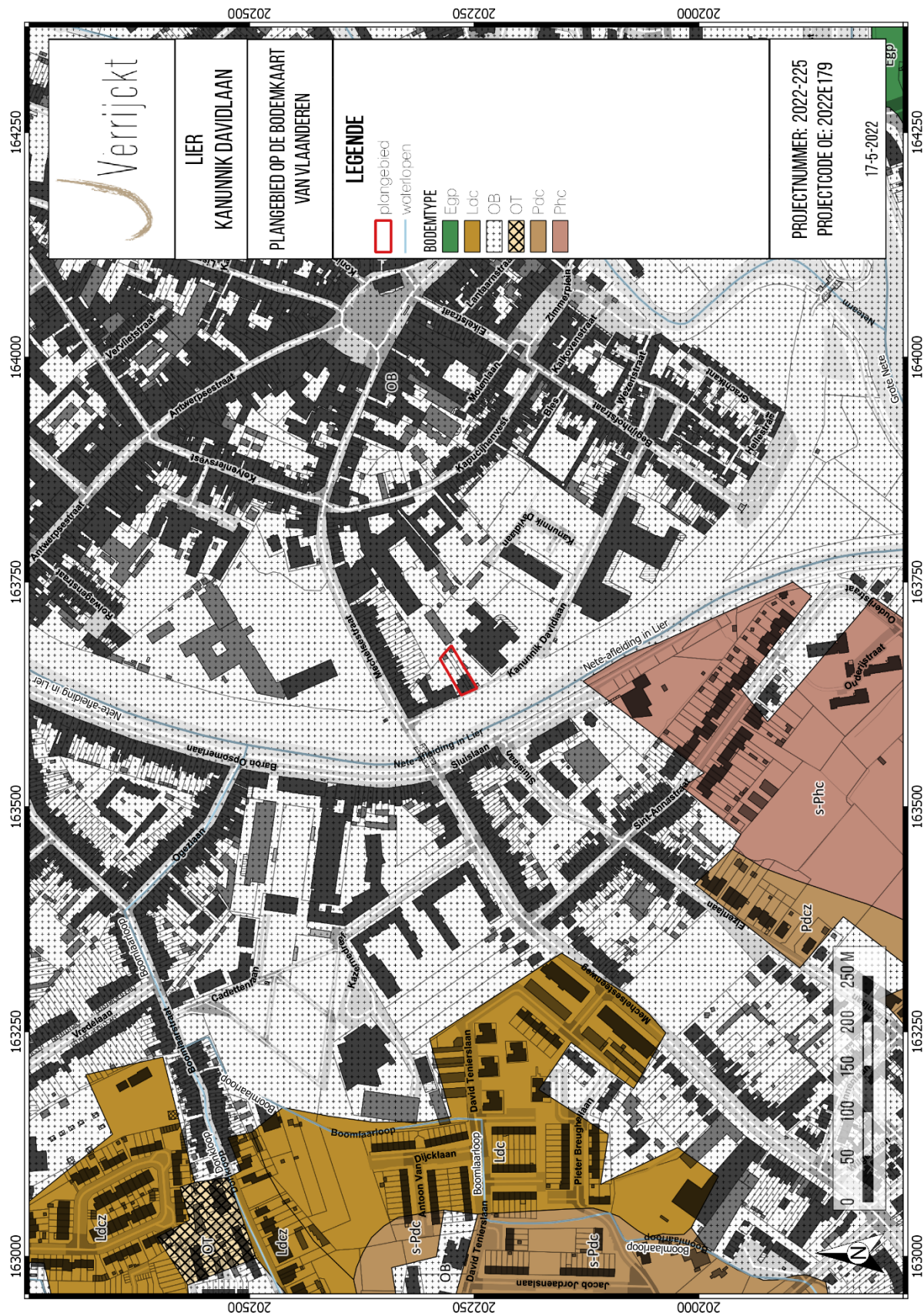
Figuur 17: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied²¹

²¹ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 18: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000²²

²² DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 19: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²³

²³ DOV VLAANDEREN 2021a

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt in de huidige stad Lier.

In de historische bronnen komt de stad pas voor in 870 als Ledi, wat waterweg wilt zeggen. Dit is een duidelijke vermelding naar de gunstige geografische ligging aan de samenvloeiing van de Grote en Kleine Nete. In de 12de eeuw evolueerde deze naam tot Lyra en Lyera en vanaf 1333 tot Liere.²⁴

De exacte ontstaansgeschiedenis van Lier is onduidelijk, maar wordt vaak gekoppeld aan de Sint-Gummaruslegende. Gummarus was een veldheer en grootgrondbezitter uit de eerste helft van de 8ste eeuw. Op het eilandje Nivesdonck zou hij een bidplaats gesticht hebben, die na zijn dood uitgroeide tot een bedevaartsplaats. Op basis van de beschrijving van Nivesdonck in de Viita van Gummarus zou het gaan om het terrein t.h.v. de Sint-Pieterskapel en de Sint-Gummaruskerk.²⁵

Lier krijgt de titel Oppidum in 1194 en wordt door Hertog Hendrik I van Brabant tot stad verheven in 1212. Het Liers grondgebied wordt vastgesteld in 1213 en bestond uit de eigenlijke stad, de kuip (de ringvormige zone rond de stad) en de bijvang die bestond uit de dorpen Kessel, Nijlen, Emblem en Bevel en de gehuchten Hagenbroek, Lachenen en de Mijl. In de 13de en 14de eeuw kent Lier een sterke economische groei onder invloed van de lakennijverheid. Deze economische bloei gaat gepaard met het oprichten van verscheidene gebouwen waaronder de lakenhal (1367), het belfort (1369), de Sint-Gummarustoren (1378) en de Sint-Jacobskapel (1383). In de 14de eeuw werd de eerde, in de 13de eeuw opgerichte omwalling aangepast en verstevigd met poorten. In 1485, 1518 en 1527 werd Lier geteisterd door verscheidene stadsbranden.²⁶

In de 15de eeuw werd er een tweede stadsomwalling geplaatst. Zo werd onder andere de zone van het plangebied opgenomen binnen de stadsomwalling van Lier. In de 15de eeuw was Lier hierdoor uitgegroeid tot een stad met een radio-concentrisch stratenpatroon waarbij de Grote Markt het centraal punt diende. Vanaf 1475 raakte de lakennijverheid stilaan in verval. De Godsdienstoorlogen zorgden voor een volledige stilstand in de economische groei van Lier. In de 17de eeuw bloeide de stad weer op onder invloed van een sterke groei van de veemarkt en de brouwnijverheid.²⁷

In 1803 was Lier geen vestigingsstad meer. Hierdoor werden in 1809 de stadsvesten verlaagd door Napoleon. In 1830-1831 werden, uit vrees voor de Hollandse troepen, de vesten en poorten opnieuw verstevigd. In 1851 werd definitief gestart met de ontmanteling van de vesten. De locatie van de oude vesten is nog steeds goed zichtbaar binnen het huidige stratenpatroon. De buitenste vesten zijn momenteel beplant met bomen en vormen een park rond de stad.²⁸

1.4.6 Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

²⁴ ANNAERT 2015

²⁵ ANNAERT 2015

²⁶ ANNAERT 2015

²⁷ ANNAERT 2015

²⁸ ANNAERT 2015

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

De oudste historische cartografische bronnen worden hieronder als eerste besproken:

DEVENTER (1560)

Op de kaart van Deventer situeert het plangebied zich binnen de stadsomwalling van Lier, net ten zuidoosten van de bebouwing langsheen de toenmalige Mechelsestraat en net ten westen van de stadgracht en stadsvest. De terreinen binnen het plangebied zijn op deze kaart in gebruik als tuinzone van de bebouwing langsheen de toenmalige Mechelsestraat (Figuur 20).

BRAUN & HOGENBERG (1588-1597)

Op de kaart van Braun & Hogenberg, die ongeveer dertig jaar na de Deventerkaart kan worden gedateerd, zijn de twee stadomwallingen duidelijk afgebeeld. Het beeld dat deze kaart geeft over het plangebied is gelijkaardig aan dat van de Deventerkaart. Ook hier situeert het plangebied zich in de tuinzone van de bebouwing langsheen de toenmalige Mechelsestraat, net ten noordwesten van het plangebied. Wel valt op dat de bebouwing rondom het plangebied toeneemt in vergelijking met de bebouwing op de Deventerkaart. Net ten noordoosten en ten zuidoosten van het plangebied verschijnen enkele gebouwen (Figuur 21).

GUICCIARDINI (1661-1680)

De situatie binnen de contouren van het plangebied in de late 17^e eeuw komt eveneens overeen met de kaart van Deventer en deze van Braun & Hogenberg. De terreinen binnen het plangebied zijn ook hier in gebruik als tuinzone van de bebouwing langsheen de Mechelsestraat ten noord(westen) van het plangebied (Figuur 22).

COVENS (1730)

De situatie binnen de contouren van het plangebied op de kaart van Covens lijkt onveranderd i.v.m. de oudere historisch cartografische bronnen. Ook hier zijn de terreinen binnen het plangebied in gebruik als tuinzone van de bebouwing langsheen de toenmalige Mechelsestraat net ten noordwesten van het plangebied (Figuur 23).

DUCORRON (1772)

Op de kaart van Ducorron zijn enkele opmerkelijke verschillen vast te stellen. Zo is de stadsomwalling verder uitgewerkt en verschijnen er nieuwe verdedigingswerken/bastions langsheen de omwalling en ter hoogte van de toegangspoorten. Ten noorden van het plangebied verschijnen enkele langwerpige gebouwen, behorende tot de militaire kazerne die werd aangelegd. De situatie binnen de contouren van het plangebied blijft wel onveranderd. Opnieuw zijn hier de terreinen binnen het plangebied in gebruik als tuinzone voor de bebouwing langsheen de Mechelsestraat ten noorden(westen) van het plangebied (Figuur 24).

FERRARIS (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn (Figuur 25).

Op de Ferrariskaart ligt het plangebied eveneens in een onbebouwde zone net ten zuiden van de bebouwing langsheen de Mechelsestraat. Echter lijkt het erop dat de tuinzones van de bebouwing langsheen de Mechelsestraat wat werden ingekort, waardoor het plangebied net buiten deze tuinzones valt.

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken:

ATLAS DER BUURTWEGEN (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. De stadkern van Lier is één van deze uitzonderingen. Enige informatie bekomen uit deze kaart is het feit dat het plangebied effectief binnen de stadsomwalling van Lier is gesitueerd (Figuur 26).

VANDERMAELEN (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

Op de Vandermaelenkaart is het plangebied opnieuw gesitueerd in de onbebouwde zone ten zuiden van de Mechelsestraat. Het meest opmerkelijke verschil met voorgaande kaarten is het verdwijnen van de verdedigingswerken/bastions langsheen de omwalling en de toegangspoorten (Figuur 27).

POPP (1842-1879)

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879).

De situatie binnen de contouren van het plangebied is onveranderd gebleven i.v.m. de Vandermaelen kaart. Ook hier situeert het plangebied zich ter hoogte van de onbebouwde zone ten zuiden van de Mechelsestraat (Figuur 28).

TOPOGRAFISCHE KAART 1873

Een vierde bron uit de 19de eeuw is de topografische kaart van België uit 1873.

De topografische kaart van België uit 1873 schetst eenzelfde beeld van het plangebied als de oudere historisch cartografische bronnen. Het plangebied situeert zich in de onbebouwde zone ten zuiden van de Mechelsestraat (Figuur 29).

Vervolgens worden er topografische kaarten uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken.

TOPOGRAFISCHE KAART 1904

Op de topografische kaart van België uit 1904 situeert het plangebied zich opnieuw binnen de tuinzone van de bebouwing langsheen de Mechelsestraat, net ten noorden van het plangebied. De meest opmerkelijke vaststelling is het verschijnen van een ommuurde parkzone net ten zuidoosten van het plangebied (Figuur 30).

TOPOGRAFISCHE KAARTEN 1939

Op de topografische kaart van België uit 1939 verschijnt de eerste permanente bebouwing binnen de contouren van het plangebied. Deze nieuwe bebouwing betreft naar alle waarschijnlijkheid de huidige huisnummer 9 en 11 (de te slopen gebouwen). Het overige deel van het plangebied behoort tot de tuinzone van deze nieuwe bebouwing (Figuur 31).

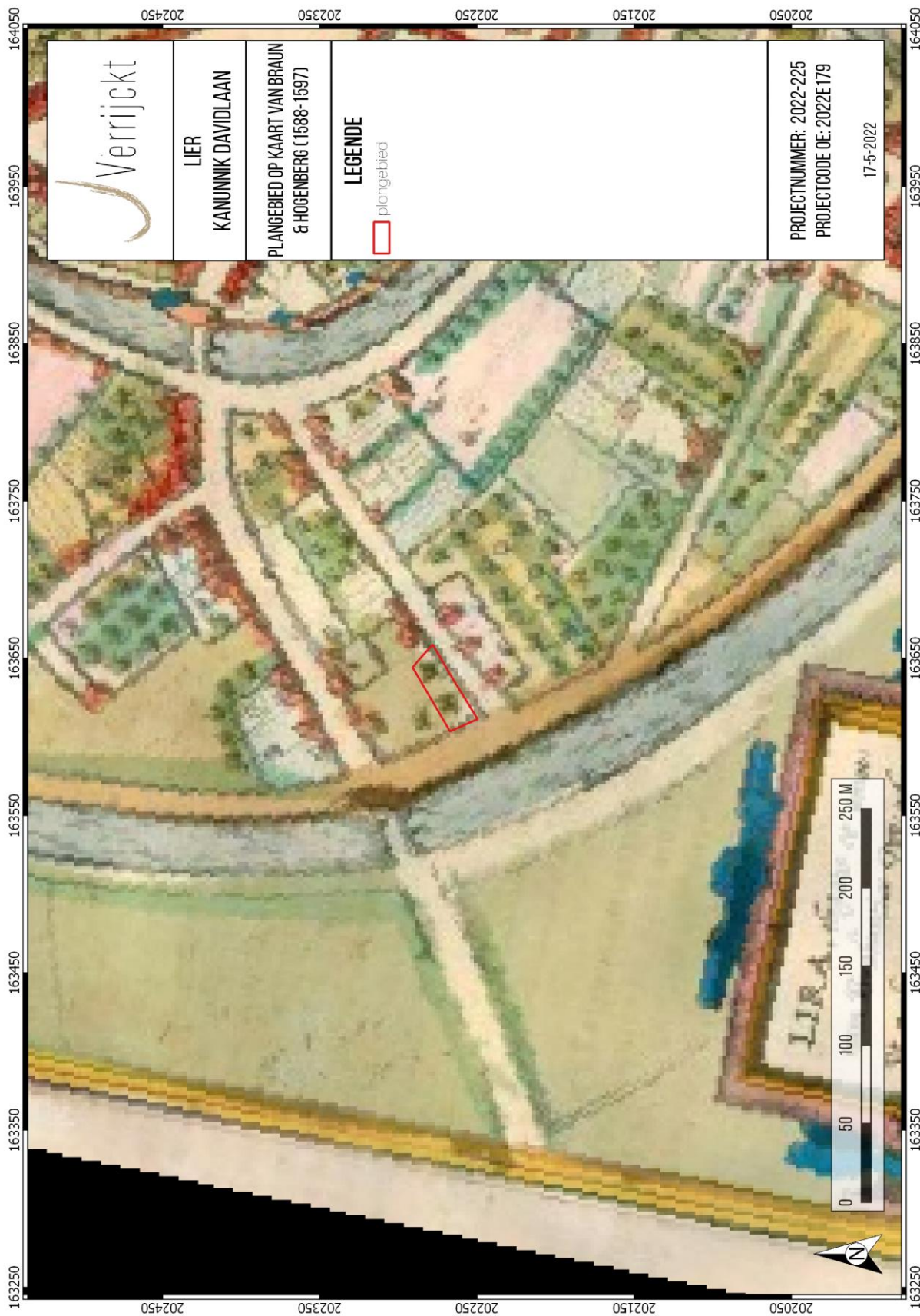
ORTHOFOTO 1971, 2008-2011, 2012 EN 2013

De orthofoto uit 1971 geeft eenzelfde beeld van het plangebied als de topografische kaart uit 1939. Langsheen de westelijke zijde van het plangebied is bebouwing aanwezig (huidige huisnummers 7, 9 en 11). Het oostelijke deel van het plangebied is in gebruik als tuinzone behorende tot de bebouwing binnen het plangebied. Deze situatie blijft ongeveer hetzelfde tot in de 21^e eeuw. Op de luchtfoto uit 2008-2011 lijkt de situatie binnen de contouren van het plangebied onveranderd. De enige veranderingen die binnen het plangebied werden gedaan, beperken zich tot de tuinzone en bestaan uit het aanleggen van scheidingsmuurtjes tussen de percelen, aanplanten van nieuwe vegetatie en het aanleggen van enkele koterijen. De laatste aanpassingen aan het plangebied en de directe omgeving werden uitgevoerd in 2012 en 2013. In 2012 werd de tuin behorende tot Kanunnik Davidlaan huisnummer 5 heraangelegd. Bij deze werken werd ook een deel van de tuinzone binnen het plangebied vernieuwd en bijgevoegd aan de tuin van huisnummer 5. Tenslotte werd in 2013 de meeste noordelijke woning binnen het plangebied (huisnummer 7) gerenoveerd. Tussen 2013 en nu is de toestand binnen de contouren van het plangebied min of meer hetzelfde gebleven (Figuur 32, Figuur 33, Figuur 34 & Figuur 35).

Figuur 20: Plangebied op kaart van Deventer (1560)²⁹

²⁹ CARTESIUS 2021

Figuur 21: Plangebied op kaart van Braun & Hogenberg (1588-1597)³⁰

³⁰ CARTESIUS 2021

Figuur 22: Plangebied op kaart van Guicciardini (1661-1680)³¹

³¹ CARTESIUS 2021

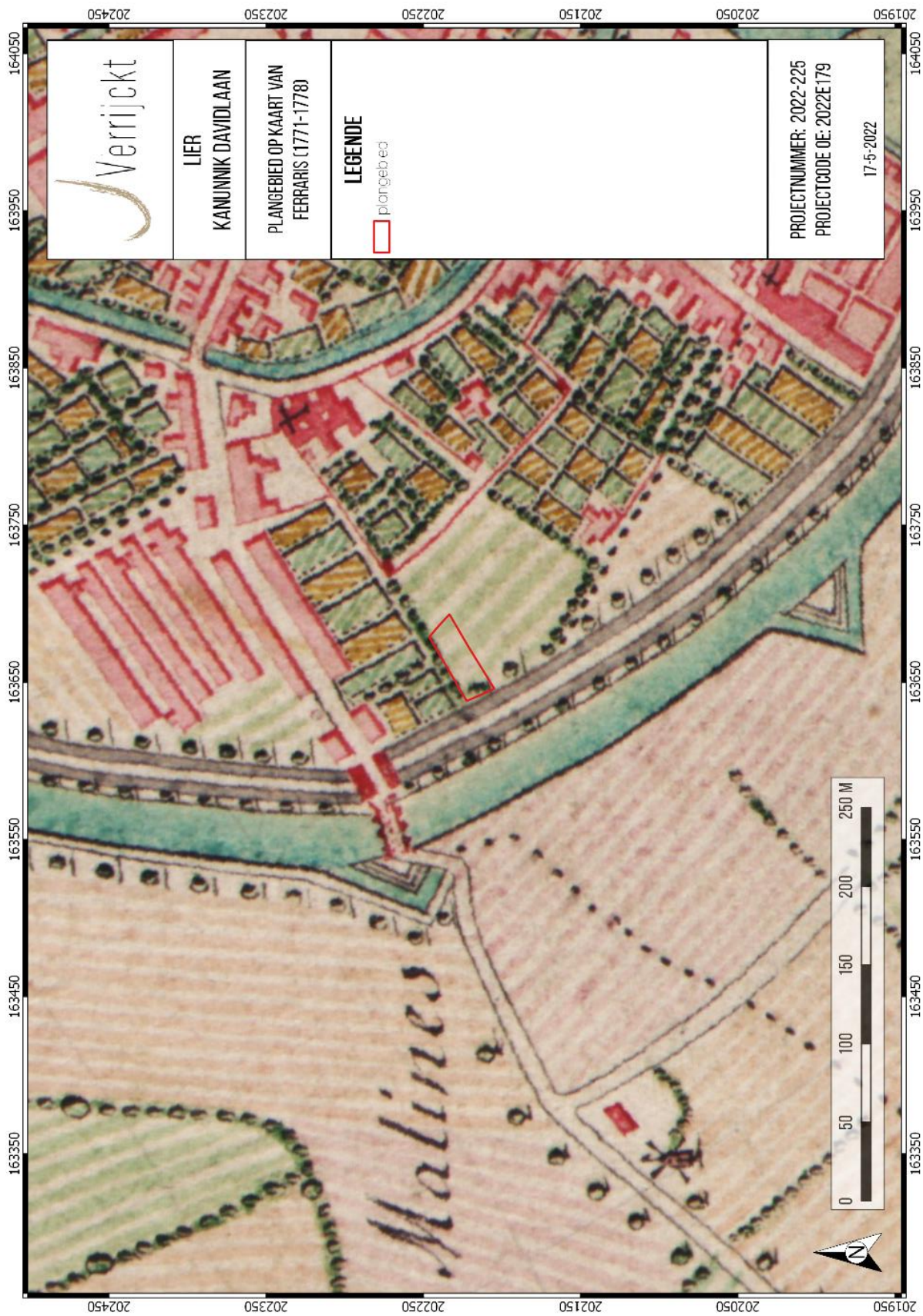
Figuur 23: Plangebied op kaart van Covens (1730)³²

³² CARTESIUS 2021

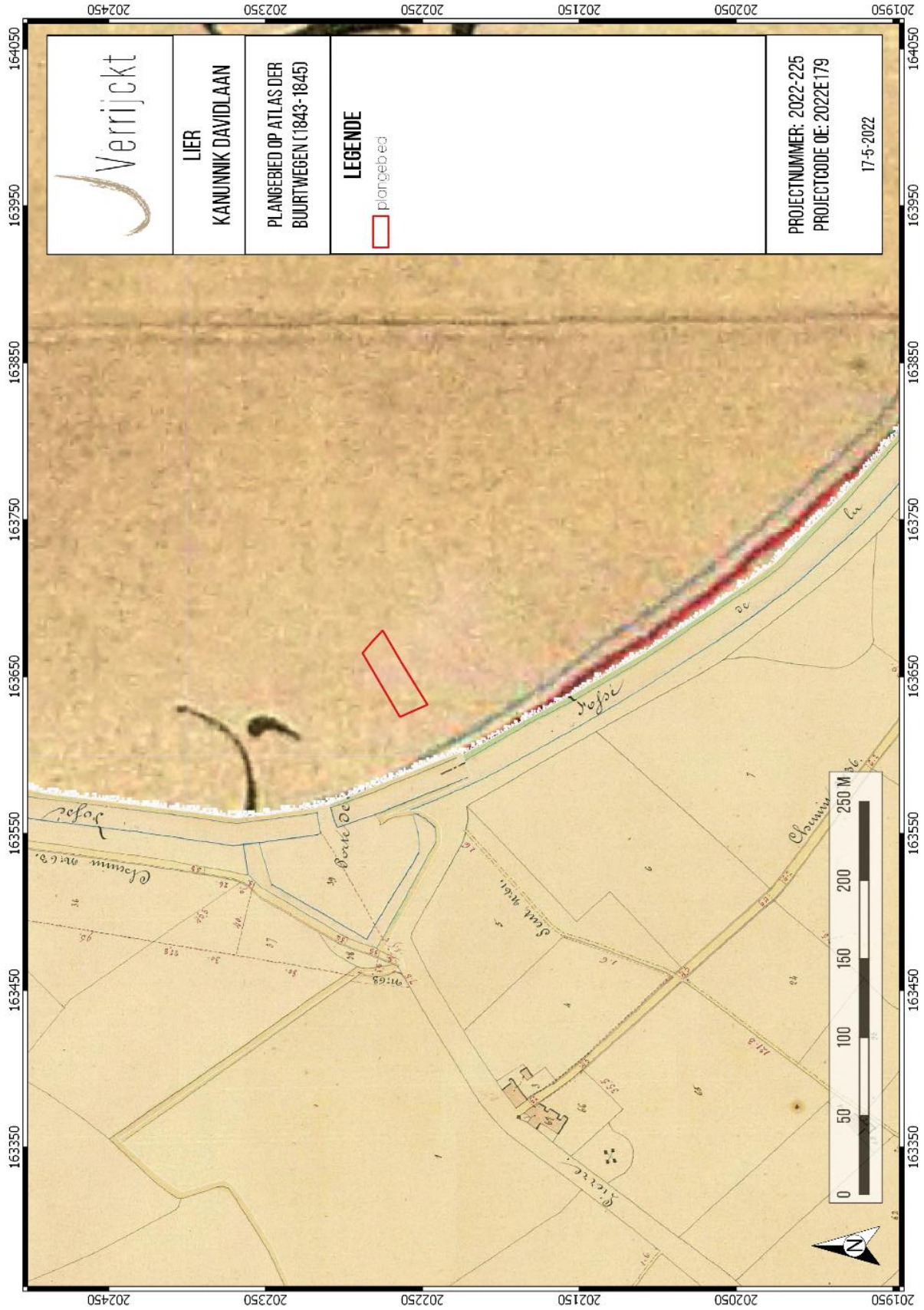
Figuur 24: Plangebied op kaart van Ducorron (1772)³³

³³ CARTESIUS 2021

Figuur 25: Plangebied op Ferrariskaart (1771-1778)³⁴

³⁴ GEOPUNT 2021b

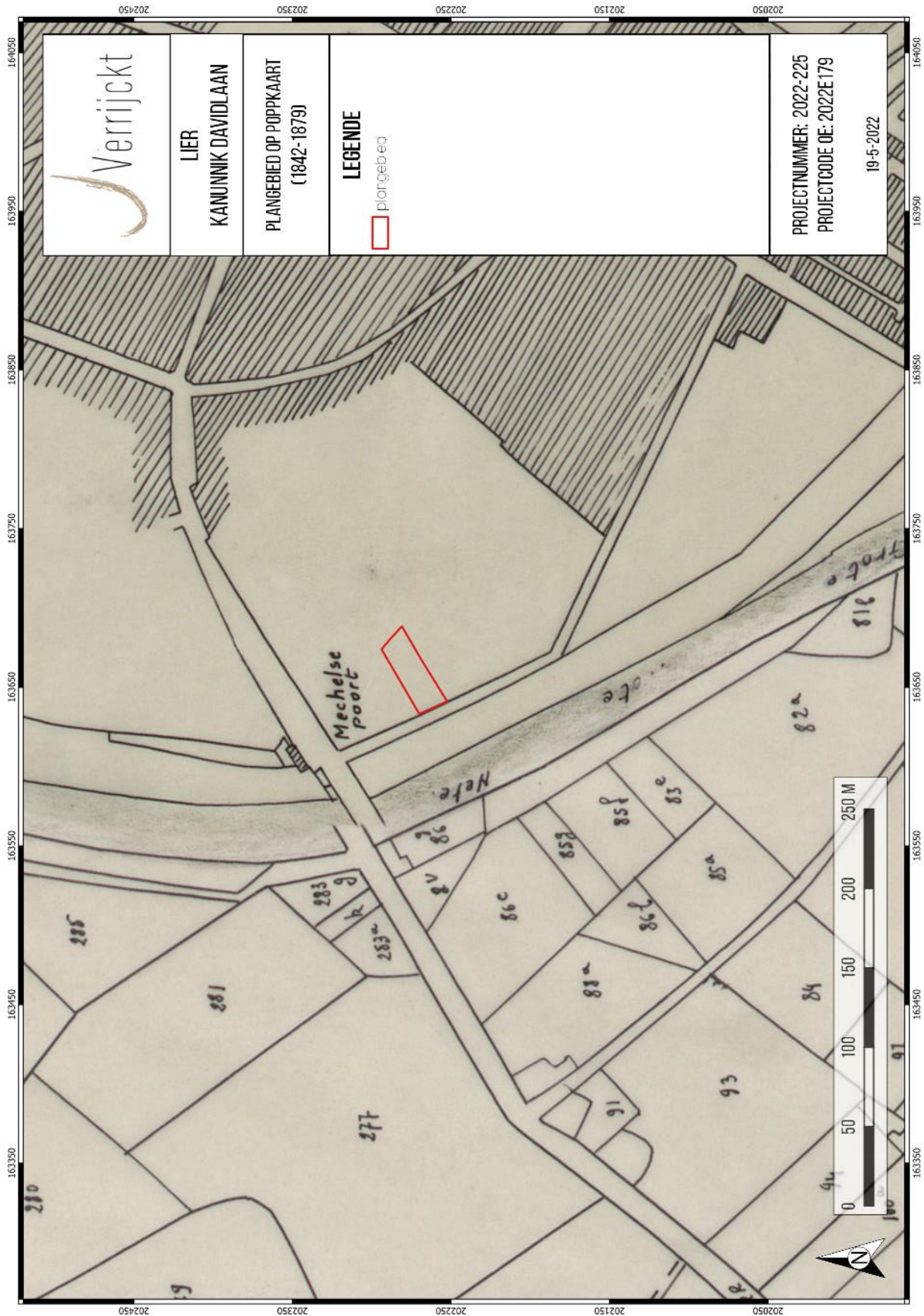
Figuur 26: Plangebied op Atlas der Buurtwegen (1843-1845)³⁵

³⁵ GEOPUNT 2021a

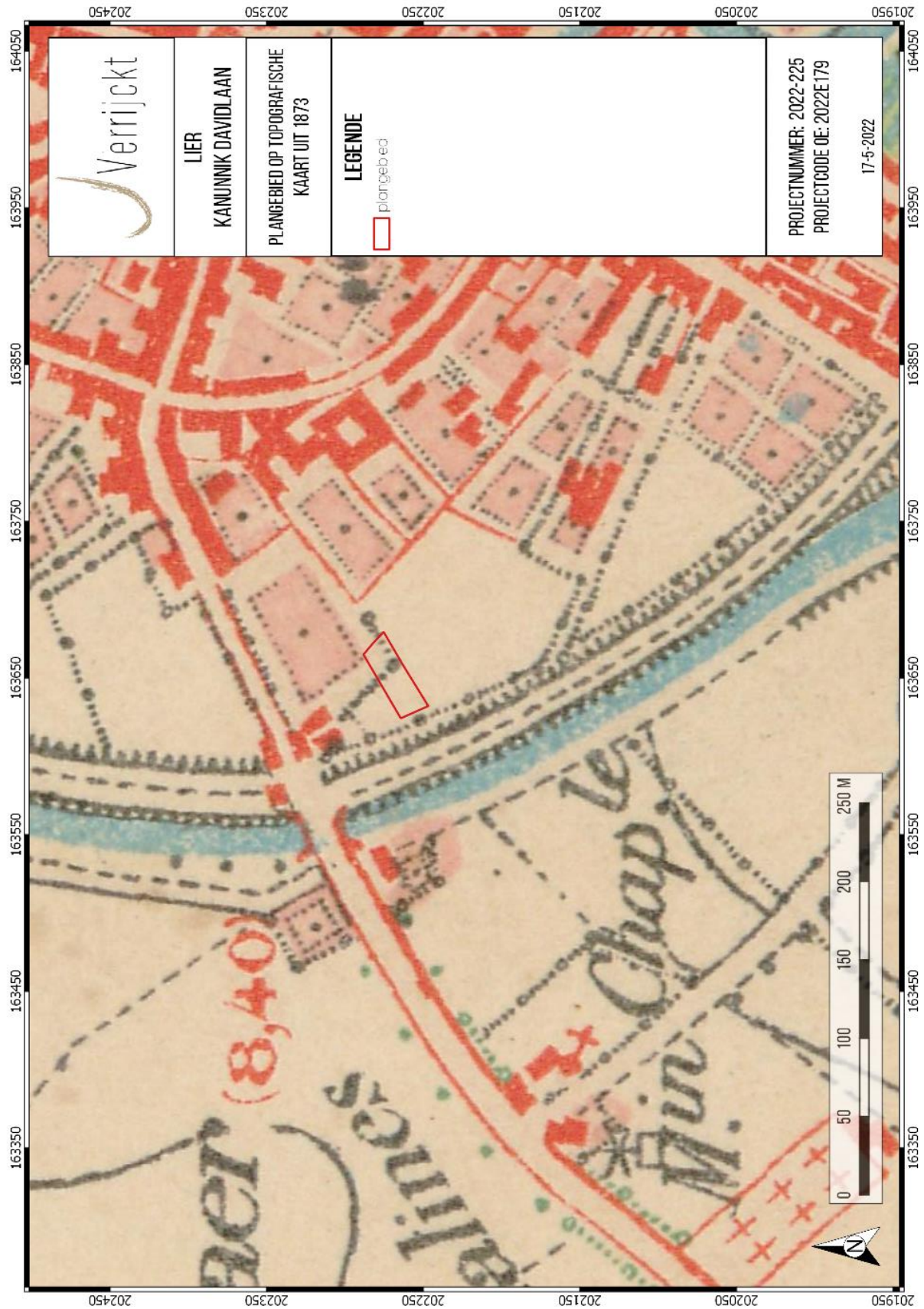
Figuur 27: Plangebied op Vandermaelenkaart (1846-1854)³⁶

³⁶ GEOPUNT 2021c

Figuur 28: Plangebied op Popkaart (1842-1879)³⁷

³⁷ GEOPUNT 2021d

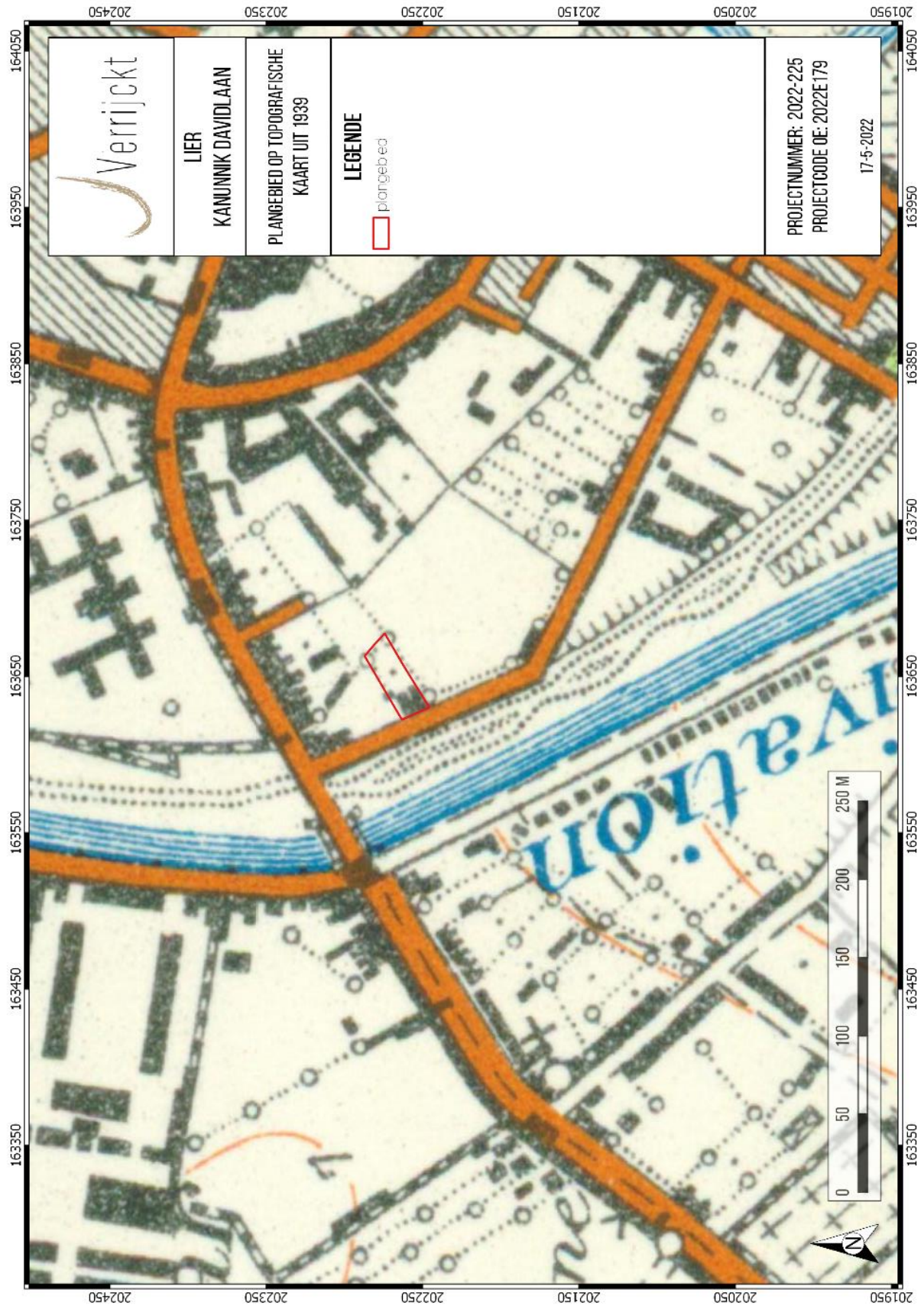
Figuur 29: Plangebied op topografische kaart van België uit 1873³⁸

³⁸ CARTESIUS 2021

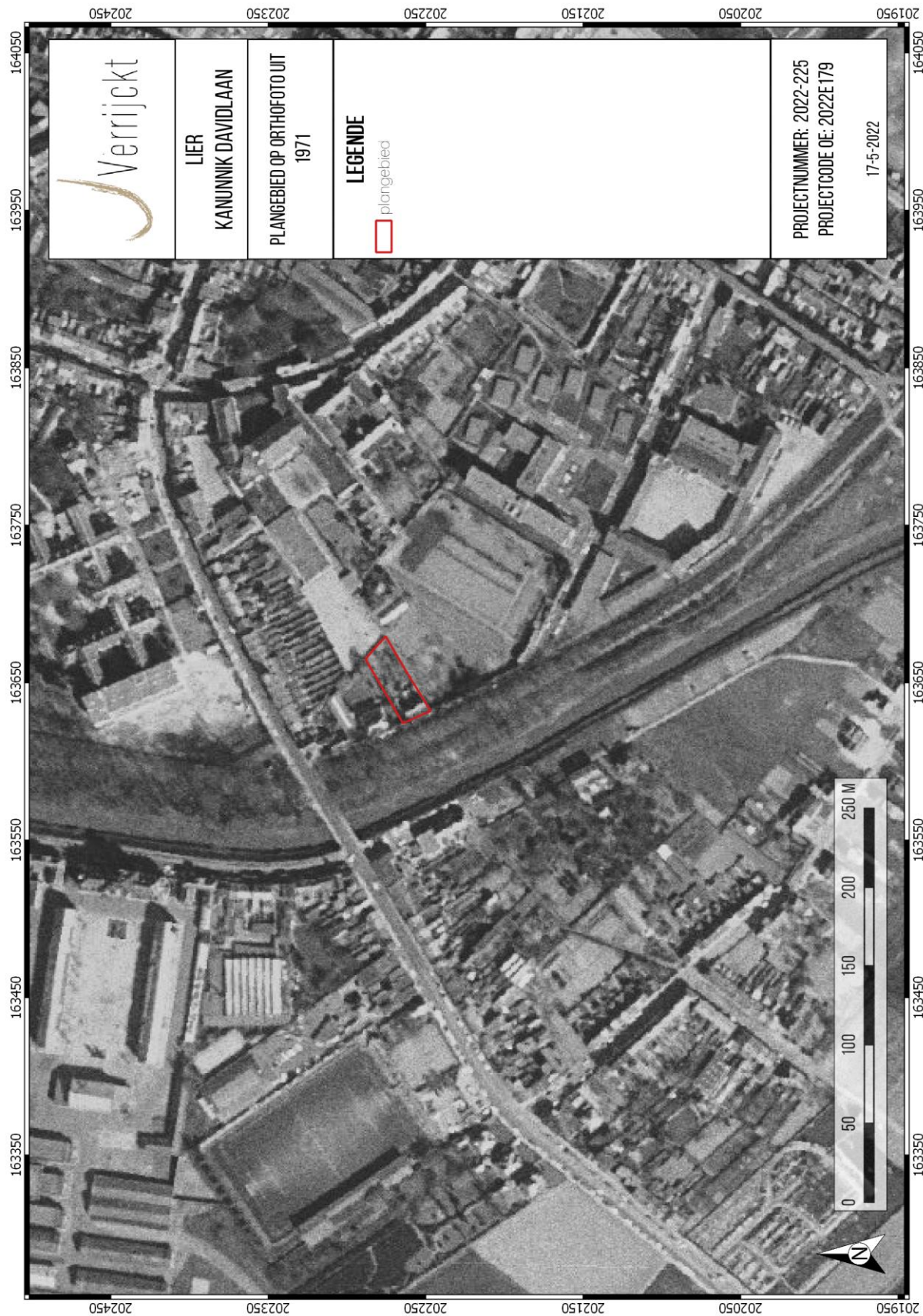
Figuur 30: Plangebied op topografische kaart van België uit 1904³⁹

³⁹ CARTESIUS 2021

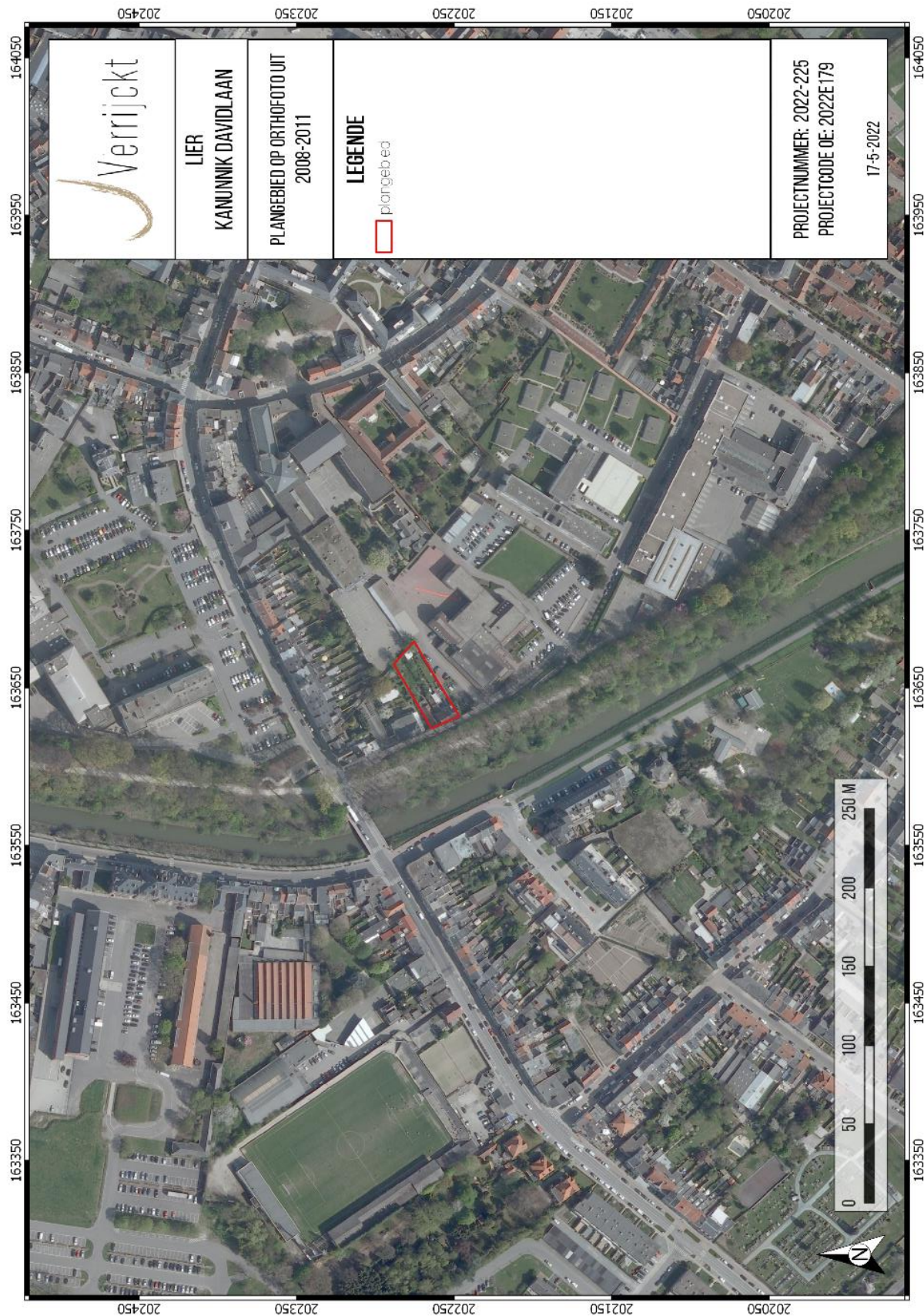
Figuur 31: Plangebied op topografische kaart van België uit 1939⁴⁰

⁴⁰ CARTESIUS 2021

Figuur 32: Plangebied op orthofoto uit 1971⁴¹

⁴¹ AGIV 2021c

Figuur 33: Plangebied op orthofoto uit 2008-2011⁴²

⁴² AGIV 2021g

Figuur 34: Plangebied op orthofoto uit 2012⁴³

⁴³ AGIV 2021d

Figuur 35: Plangebied op orthofoto uit 2013⁴⁴

⁴⁴ AGIV 2021e

1.4.7 Archeologisch bronnen

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Binnen de contouren van het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplijsting van de gekende archeologische waarden zoals opgelijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁴⁵

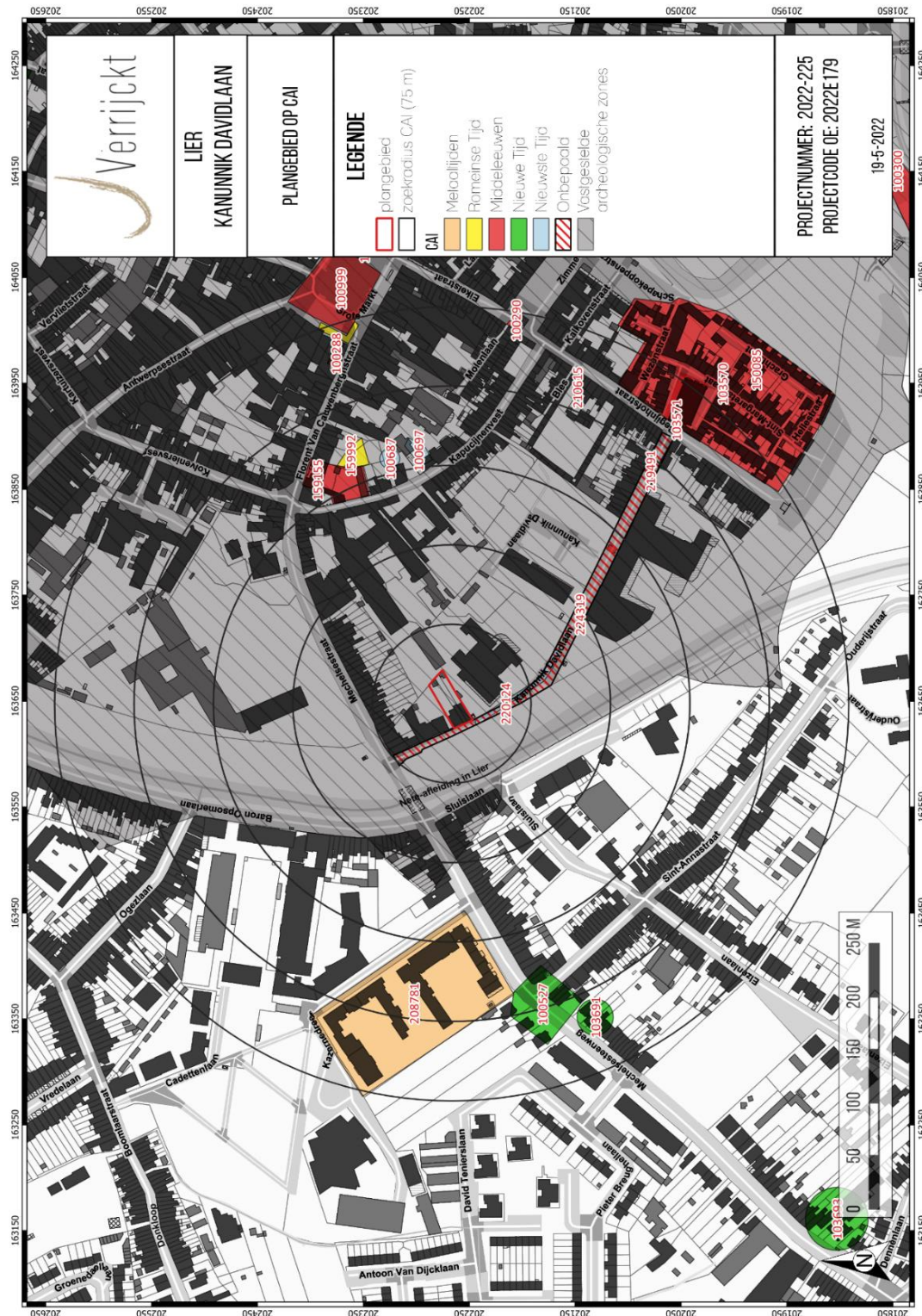
CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
159155	MECHELSE BINNENPOORT	POORT WERD GEBOUWD IN 1368, GESLOOPT NA 1783. HIERNA WERD EEN ONDERKELDERDE WONING GEBOUWD	LATE MIDDELEEUWEN, 18 ^{DE} EEUW	BRUGGEMAN J. & REYNS N. 2011: BOUWBLOKINVENTARISATIE, WERFBEGELEIDING EN ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK LIER - FLORENT VAN CAUWENBERGHSTRAAT, RAPPORTEN ALL-ARCHEO BVBA 020.
159992	FLORENT VAN CAUWENBERGHSTRAAT II	ROMEINSE BEWONINGSSPOREN ZOALS EEN SPIEKER, PAALSPOREN EN HAARDKUIL. GRACHT UIT DE 14-18 ^{DE} EEUW MET MOGELIJKE BRUG. SCHEIDINGSMUUR EN AFWATERINGSGREPPELTJE UIT 17 ^{DE} EEUW	ROMEINSE TIJD, LATE MIDDELEEUWEN, NIEUWE TIJD	BRUGGEMAN J., VAN CELST M. & REYNS N. 2012: ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK LIER- FLORENT VAN CAUWENBERGHSTRAAT (PARKEERGARAGE), RAPPORTEN ALL-ARCHEO BVBA 066.
100687	KAPUCIJNENVEST I	MOGELIJK IETS VAN DE AANLEG VAN EEN PARK ZOALS EEN FONTEIN BIJVOORBEELD OF IJSKELDER	19 ^{DE} EEUW	BIJ GRAAFWERKEN AANGETROFFEN DOOR BOUWVAKKERS EN AMATEURARCHEOLOOG. ONDERZOEK DOOR E. PATROUILLE
100697	KAPUCIJNENVEST II	NYMPHAEUM: OVAALRONDE STRUCTUUR, HERBRUIKT MATERIAAL, NEOGOTISCHE BOGEN	19 ^{DE} EEUW	VIA ALDE VERHAERT (AM&L)
100288	D' EYCKEN BOOM	LOSSE VONDST TIJDENS RENOVATIE HUIS, BOUWMATERIAAL EN STEENGOED FLES	LATE MIDDELEEUWEN, 18 ^{DE} EEUW	S.N. (1999) LIER ONDERSTEBOVEN: ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN IN LIER EN KONINGSHOOIKT. (STAD LIER (DIENST ARCHIEF EN MUSEA)), P. 19, 26-27. BOUWEN DOOR DE EEUWEN HEEN 13N1, P. 208- 209.

⁴⁵ CAI 2021

100999	GROTE MARKT I	DE 3 AANGETROFFEN MARKTPLEINNIVEAUS WORDEN IN VERBAND GEBRACHT MET DE OPHOINGEN GEKEND UIT HISTORISCHE BRONNEN, NL. NA WERELDOORLOG I, IN 1557 EN IN 1383. MUUR MET NATUURSTEENPARAMENT, MOGELIJK DATEREND VAN VOOR 1367 -GEWELF VAN 'VERLOREN KOST': IN 1419 WERD DEZE OPEN WATERPOEL VOLLEDIG OVERWELFD EN MET KASSEILAAG AFGEDEKT.	LATE MIDDELEEUWEN	SEVENANTS W. 2008: ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK LIER - GROTE MARKT 2008. VERKENNINGSRAPPORT. (TRIHARCH) BARTHOLOMIEUX B. E.A. 2012: ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK GROTE MARKT LIER (ANTWERPEN), KRONIEK ARCHAEOLOGIA MEDIAEVALIS 35, P. 7-9.
100295	VLEESHUIS	VLEESHUIS UIT DE 15DE EEUW	LATE MIDDELEEUWEN	AERTS W.E.A., 1989: ARRONDISSEMENT MECHELEN, BESCHERMD CULTUURPATRIMONIUM IN DE PROVINCIE ANTWERPEN, P.44.
208586	BINNENPOORT	STADSPOORT	LATE MIDDELEEUWEN	ARCHIEF ONROEREND ERFGOED ZELLIK, GEMEENTEDOSSIERS LIER (MAIL 29 EN 30-08-2007)
208781	MECHELSESTEENWEG 34-36	VOORONDERZOEK, SPOREN UIT DE METAALTIJDEN, LATE MIDDELEEUWEN EN NIEUWE TIJD	METAALTIJDEN, LATE MIDDELEEUWEN EN NIEUWE TIJD	BRUGGEMAN J.E.A. 2015: ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK LIER- MECHELSESTEENWEG 34- 36, RAPPORTEN ALL- ARCHEO BVBA 256.

Het plangebied is gelegen binnen de historische stadskern van Lier, een vastgestelde archeologische zone. Binnen het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. Rondom het terrein zijn wel verschillende CAI-locaties aanwezig. Ten noordoosten van het plangebied lag de Mechelse binnenpoort (CAI 159155), deze poort werd gebouwd in 1368 en gesloopt na 1783. Nadien kwam op deze locatie een onderkelderde woning. Hier vlakbij werd in 2012 een vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Er werden Romeinse bewoningssporen, een gracht uit de 14-18de eeuw en een scheidingsmuur en afwateringsgreppel uit de 17de eeuw aangetroffen (CAI 159992). Bij graafwerken in 2005 werd er een mogelijk spoor van de aanleg van een park of ijskelder aangetroffen door bouwvakkers (100687). Eveneens aan de Kapucijnevest werd een Nymphaeum met neogotische bogen uit de 19de eeuw gevonden (CAI 100697). Bij een renovatie van een huis werd er bouwmetaal en een steengoed fles aangetroffen aan de Florent van Cauwenberghstraat (100288). In 2008 werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd door Triharch. Er werden drie marktpleinniveaus aangetroffen die gedateerd werden als 1383, 1557 en na WOI. Verder werden er ook een muur met natuursteenparament die mogelijk dateert voor 1367 en het gewelf van 'Verloren Kost', een waterpoel die in 1419 volledig overweld en afgedekt werd (CAI 100999) aangetroffen. Ter hoogte van de Koning-Albertstraat lag het voormalige Vleeshuis dat gebouwd werd in de 15de eeuw (CAI 100295).

Ten noorden van het plangebied werden de funderingen van de Antwerpse Binnenpoort aangetroffen bij het opvolgen van rioleringswerken door de cel archeologie van de stad Lier (CAI 208586). Ten noordwesten van het plangebied werd in 2015 een vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Er werden sporen uit de metaalijden, late middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen (CAI 208781).

Figuur 36: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁶

⁴⁶ CAI 2021

ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

In de directe nabijheid van het plangebied werden verscheiden archeologienota's opgemaakt. Tevens werden er twee vervolgonderzoeken uitgevoerd en gerapporteerd in een nota. Hieronder worden de archeologienota "Lier – Kanunnik Davidlaan" met ID1255 en nota "Lier Kanunnik Davidlaan (prov. Antwerpen)" met ID 8345 uitgebreider beschreven. De locatie van deze uitgevoerde onderzoeken situeert zich in de Kanunnik Davidlaan, meer bepaald ter hoogte van de Kanunnik Davidlaan huisnummer 5 en de Campus Sint-Ursula, waardoor deze onderzoeken relevante info kunnen herbergen over de bodemopbouw en de archeologische verwachting binnen het plangebied.

Tabel 3: Archeologische vooronderzoeken in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

ID-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	BRON
1044	LIER KANUNNIK DAVIDLAAN	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2016	COUSIN S., 2016. KANUNNIKDAVIDLAAN TE LIER ARCHEOLOGIENOTA.
1255	LIER KANUNNIK DAVIDLAAN	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2016	REYNS N., CLAESSENS L., 2016. LIER – KANUNNIKDAVIDLAAN ARCHEOLOGIENOTA
5340	LIER KANUNNIK DAVIDLAAN	NOTA UIT 2017	APERS T., MESTDAGH B., 2017 LIER KANUNNIK DAVIDLAAN NOTA
8345	LIER KANUNNIK DAVIDLAAN	NOTA UIT 2018	MESTDAGH B., APERS T., 2018 LIER KANUNNIK DAVIDLAAN NOTA
10590	LIER BEGIJNHOF RIOLERINGSWERKEN	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2019	SMEET M., ENGELS L., COUSIN S., 2019. DE RIOLERINGSWERKEN IN HET BEGIJNHOF TE LIER ARCHEOLOGIENOTA
13542	LIER BEGIJNHOFSTRAAT 25	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2020	VANDER GINST V., VAN ROY J., 2020. DE PASTORIE AAN DE BEGIJNHOFSTRAAT 25 TE LIER ARCHEOLOGIENOTA
14090	LIER BEGIJNHOF FASE 2	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2020	SAELENS D., 2020. LIER BEGIJNHOF FASE 2 ARCHEOLOGIENOTA
16084	LIER ZIEKENHUISITE BEZOEKERSPARKING	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2020	KEERSMAEKERS E., ADRIAENSEN J., VERRIJCKT J., 2020. LIER, ZIEKENHUISITE BEZOEKERSPARKING ARCHEOLOGIENOTA
19092	LIER ZIEKENHUISITE MODULAIR GEBOUW & STOOKPLAATS	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2021	KEERSMAEKERS E., VERRIJCKT J., 2021. LIER, ZIEKENHUISITE MODULAIR

			GEBOUW EN STOOKRUIMTE ARCHEOLOGIENOTA
19716	LIER BEGIJNHOF RENOVATIE FASE 3	ARCHEOLOGIENOTA UIT 2021	SAELENS D., 2021. LIER, BEGIJNHOF FASE 3 ARCHEOLOGIENOTA

Vooronderzoek: Archeologienota Lier Kanunnik Davidlaan (ID1255)

“Het onderzoeksgebied omvat een wegtracé dat deels in de vallei van de Nete te situeren is. Verder is het te situeren binnen de tweede stadsomwalling van Lier en binnen de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Lier. De Kanunnik Davidlaan gaat bovendien terug op een historische weg. Daardoor is er sprake van archeologisch potentieel. Om na te gaan of resten van de historische voorloper van de huidige weg nog bewaard gebleven zijn, is verder archeologisch vooronderzoek nodig.”⁴⁷

Vooronderzoek: Nota Lier Kanunnik Davidlaan Proefputten (prov. Antwerpen) (ID8345)

“Voor de start van de terreinfase werd een archeologienota (ID 1255) opgemaakt waarin onder meer de vraag werd gesteld of er nog sporen bewaard waren van een ouder wegdek. De verschillende profielen leerden dat dit niet zo was. Althans, een duidelijke wegverharding kon niet worden herkend. De greppel (S3) die in werkput 3 werd aangetroffen kan eveneens duiden op een wegtracé. Vroeger gebeurde het vaak dat wegen werden begrensd door greppels. De ruimtelijke organisatie van de proefputten liet echter niet toe deze hypothese verder na te gaan (nutsleidingen, beperkte afmetingen). Op basis van deze gegevens en de link met de gegevens uit de eerste fase van de prospectie door middel van proefputten zijn er voldoende aanwijzingen dat minstens vanaf de late middeleeuwen bewoning in de onmiddellijke omgeving aanwezig was. Door de nabijheid van de historische stadskern van Lier en het begijnhof (zie bureaustudie) lag het binnen de lijn der verwachting dat bewoningssporen konden worden teruggevonden vanaf de middeleeuwse periode. Wat het terreinonderzoek wel opleverde, was de wetenschap dat onder het huidige wegdek plaatselijk de bodemopbouw nog intact was en dat archeologische sporen bewaard bleven.”⁴⁸

“Tijdens de archeologische prospectie door middel van proefputten (fase 2) kon in beide proefputten de onverstoorde C-horizont worden bereikt die uit zandlemig sediment bestaat. Deze onverstoorde lagen bevonden zich op ca. 1,2m (werkput 3, profiel 1) en 1,5m (werkput 4, profiel 2) onder het maaiveld. Dit maaiveld komt telkens overeen met het straatniveau en bevindt zich ter hoogte van werkput 3 op een niveau van 6,8m TAW, nabij werkput 4 bedraagt dit 8,3m TAW.”⁴⁹

Gelet op de locatie van deze onderzoeken, aansluitend op de zuidwestelijke zijde van het plangebied van deze archeologienota, geven bovenstaande onderzoeken een duidelijker beeld van de bodemopbouw, diepte van het archeologische niveau en mogelijke archeologische sporen in de nabijheid van het plangebied.

⁴⁷ REYNS & CLAESSENS 2016

⁴⁸ MESTDAGH & APERS 2018

⁴⁹ MESTDAGH & APERS 2018

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Het plangebied is gelegen binnen de historische stadskern van Lier, een vastgestelde archeologische zone. Binnen het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. Rondom het terrein zijn wel verschillende CAI-locaties aanwezig. Ten noordoosten van het plangebied lag de Mechelse binnenpoort (CAI 159155), deze poort werd gebouwd in 1368 en gesloopt na 1783. Nadien kwam op deze locatie een onderkelderde woning. Hier vlakbij werd in 2012 een vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Er werden Romeinse bewoningssporen, een gracht uit de 14-18de eeuw en een scheidingsmuur en afwateringsgreppel uit de 17de eeuw aangetroffen (CAI 159992). Bij graafwerken in 2005 werd er een mogelijk spoor van de aanleg van een park of ijskelder aangetroffen door bouwvakkers (100687). Eveneens aan de Kapucijnevest werd een Nymphaeum met neogotische bogen uit de 19de eeuw gevonden (CAI 100697). Bij een renovatie van een huis werd er bouw materiaal en een steengoed fles aangetroffen aan de Florent van Cauwenberghstraat (100288). In 2008 werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd door Triharch. Er werden drie marktpleinniveaus aangetroffen die gedateerd werden als 1383, 1557 en na WOI. Verder werden er ook een muur met natuursteenparament die mogelijk dateert voor 1367 en het gewelf van 'Verloren Kost', een waterpoel die in 1419 volledig overwelfd en afgedekt werd (CAI 100999) aangetroffen. Ter hoogte van de Koning-Albertstraat lag het voormalige Vleeshuis dat gebouwd werd in de 15de eeuw (CAI 100295). Ten noorden van het plangebied werden de funderingen van de Antwerpse Binnenpoort aangetroffen bij het opvolgen van rioleringswerken door de cel archeologie van de stad Lier (CAI 208586). Ten noordwesten van het plangebied werd in 2015 een vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Er werden sporen uit de metaaltijden, late middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen (CAI 208781).

In de directe nabijheid van het plangebied werden verscheiden archeologienota's opgemaakt. Tevens werden er twee vervolgonderzoeken uitgevoerd en gerapporteerd in een nota. De resultaten van het uitgevoerde veldwerk ter hoogte van de Kanunnik Davidlaan nr. 5 en de Campus Sint-Ursula leverden slechts enkele grondsporen op (hoofdzakelijk greppels) die te dateren vielen vanaf de late middeleeuwen. Het archeologische niveau werd tijdens dit onderzoek bereikt op een diepte van 1,2 m t.o.v. het maaiveld/straatniveau ter hoogte van Kanunnik Davidlaan nr. 5 en op een diepte van 1,5 m t.o.v. het maaiveld/straatniveau ter hoogte van de Campus Sint-Ursula (ten oosten van het plangebied).

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem verstoord is?*

Uit de historische en cartografische bronnen kan worden afgeleid dat de terreinen binnen het plangebied onbebouwd bleven tot in de 20^e eeuw. Pas in het begin van de 20^e eeuw (voor 1939) verschijnt er bebouwing op de westelijke helft van het plangebied. De oostelijke helft blijft tot op de dag van vandaag in gebruik als tuinzone (met koterijen). In 2012 werd de tuin van huisnummer 5 heraangelegd, hierbij werd ook de noordwestelijke helft van het plangebied heraangelegd. De tuinzone van huisnummers 7, 9 en 11 werd ingekort en het meest noordoostelijke stuk van het plangebied werd bij de tuin van huisnummer 5 gevoegd.

Er kan dus gesteld worden dat de westelijke helft van het plangebied met hoge waarschijnlijkheid reeds verstoord werd bij de bouw van de woningen langsheen de Kanunnik Davidlaan in de 20e eeuw. Het oostelijke deel van het plangebied, de tuinzone, werd slechts in beperkte mate verstoord door de werkzaamheden (2012).

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De opdrachtgever plant op het terrein de sloop van twee woningen (huisnummers 9 en 11) en de nieuwbouw van één tweegezinswoning op de plek van de gesloopte bebouwing. De bebouwing ter hoogte van Kanunnik Davidlaan nr. 7 blijft behouden. De nieuwbouwwoning zelf zal op traditionele manier gefundeerd worden. Hierbij wordt de fundering ca. 95 cm ingegraven (tot in de vorstvrije zone). De vloerplaat van de nieuwbouw is ca. 50 cm dik en verondersteld een bodemverstoring van ca. 35 cm. De nieuwbouwwoning zal tevens ook over 3 nutspullen beschikken (septische put, regenwaterput en infiltratieput), een nieuw rioleringssysteem en een liftschacht. De liftschacht zal een maximum diepte bereiken op ca. 155 cm t.o.v. het maaiveld. De nutspullen zullen tot op ca. 200 cm en 250 cm t.o.v. het maaiveld worden aangelegd. De nieuwe leidingen zullen onder de nieuwe vloerplaat worden gelegd, op een diepte tussen 80 en 60 cm t.o.v. het maaiveld. De tuinzone achter de nieuwbouwwoning zal worden ingericht met groenzones, een terras in niet waterdoorlatend materiaal, een oprit met parking in waterdoorlatend materiaal (kiezel) en een overdekte fietsstalling. De verstoringdieptes in de tuinzone zijn echter beperkter in diepte. Zo zal de aanleg van de groenzone, parking en terras slechts een verstoringdiepte inhouden van ca. 30 cm. De fietsstalling zal beschikken over een betonnen vloerplaat tot op een diepte van ca. 15 cm t.o.v. het maaiveld. De funderingen van de overdekte fietsstalling zullen tot 60 cm diepte t.o.v. het maaiveld worden ingegraven.

De afgravingsdieptes en bijhorende oppervlaktes staan per bodemingreep weergegeven in Tabel 1.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

In de directe nabijheid van het plangebied werden verscheiden archeologienota's opgemaakt. Tevens werden er twee vervolgonderzoeken uitgevoerd en gerapporteerd in een nota. De resultaten van het uitgevoerde veldwerk ter hoogte van de Kanunnik Davidlaan nr. 5 en de Campus Sint-Ursula leverden slechts enkele grondsporen op (hoofdzakelijk greppels) die te dateren vielen vanaf de late middeleeuwen. Het archeologische niveau werd tijdens dit onderzoek bereikt op een diepte van 1,2 m t.o.v. het maaiveld/straatniveau ter hoogte van Kanunnik Davidlaan nr. 5 en op een diepte van 1,5 m t.o.v. het maaiveld/straatniveau ter hoogte van de Campus Sint-Ursula (ten oosten van het plangebied).

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

Er zijn geen afdoende aanwijzingen dat er binnen de contouren van het plangebied een archeologische site aanwezig of afwezig is.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek?*

De meest intensieve bodemingrepen zullen gebeuren ter hoogte van de nieuwbouwwoning, welke zich situeert binnen de contouren van de oude te slopen bebouwing (huisnummers 9 en 11). Gelet op de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek in de wegenis van de Kanunnik Davidlaan zelf, welke een archeologisch niveau aantoonde tussen 1,2 m en 1,5 meter t.o.v. het maaiveld/straatniveau, houdt dit in dat enerzijds de bodemingrepen in het westelijke deel van het plangebied, langsheen de Kanunnik Davidlaan, voor het grootste deel zullen samenvallen met de contouren van de te slopen bebouwing (ca. 173 m²). Anderzijds kan gesteld worden dat enkel de meest intensieve bodemingrepen het archeologische niveau zullen beïnvloeden/verstoren (met inbegrip van een archeologische buffer van 30cm). De meest intensieve bodemingrepen vormen het uitgraven van de fundering van de nieuwbouw tot op 95 cm t.o.v. het maaiveld (21m²), het aanleggen van de liftschacht tot op 155 cm t.o.v. het maaiveld (9m²), het uitgraven van de nutspullen tot op een diepte van ca. 200 cm – 250 cm t.o.v. het maaiveld (3 x 4 m²) en in mindere mate het leggen van de nieuwe leidingen op een diepte tussen 60 cm – 80 cm t.o.v. het maaiveld.

De bodemingrepen in het oostelijke deel van het plangebied blijven beperkt in diepte en veronderstellen enkel de aanleg van de groenzone, terras, oprit met parking en overdekte fietsenstalling. Wegens de beperkte diepte van deze bodemingrepen kan met hoge zekerheid worden gesteld dat deze ingrepen (inclusief archeologische buffer van 30 cm) het archeologische niveau niet zullen beïnvloeden en/of verstoren.

Gezien de historisch cartografische bronnen aantoonde dat de terreinen binnen het plangebied grotendeels onbebouwd bleven tot in de 20^e eeuw, worden enkel archeologisch relevante grondsporen verwacht binnen de contouren van het plangebied. Gelet op de kleine en versnipperde oppervlakten die de meest intensieve bodemingrepen inhouden, kan hier echter geen efficiënte kennisvermeerdering noch ruimtelijk inzicht in de te verwachten sporen bekomen worden door verder archeologisch onderzoek. Bijgevolg beslist J. Verrijckt Archeologie & Advies om geen verder archeologisch (voor-)onderzoek op te leggen.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied ligt in de huidige stad Lier. In de historische bronnen komt de stad pas voor in 870 als Ledi, wat waterweg wilt zeggen. Dit is een duidelijke vermelding naar de gunstige geografische ligging aan de samenvloeiing van de Grote en Kleine Nete. In de 12e eeuw evolueerde deze naam tot Lyra en Lyera en vanaf 1333 tot Liere. De exacte ontstaansgeschiedenis van Lier is onduidelijk, maar wordt vaak gekoppeld aan de Sint-Gummaruslegende. Gummarus was een veldheer en grootgrondbezitter uit de eerste helft van de 8e eeuw. Op het eilandje Nivesdonck zou hij een bidplaats gesticht hebben, die na zijn dood uitgroeide tot een bedevaartsplaats. Op basis van de beschrijving van Nivesdonck in de Vita van Gummarus zou het gaan om het terrein t.h.v. de SintPieterskapel en de Sint-Gummaruskerk. Lier krijgt de titel Oppidum in 1194 en wordt door Hertog Hendrik I van Brabant tot stad verheven in 1212. Het Liers grondgebied wordt vastgesteld in 1213 en bestond uit de eigenlijke stad, de kuip (de ringvormige zone rond de stad) en de bijvang die bestond uit de dorpen Kessel, Nijlen, Emblem en Bevel en de gehuchten Hagenbroek, Lachenen en de Mijl. Het gehucht Hagenbroek, waar het plangebied ten zuiden van gelegen is, ligt ten noordwesten van de stad en is tot op heden overwegend agrarisch gebied, met uitzondering van het industrieel gebied waar het plangebied in gelegen is. Het plangebied situeert zich tussen de 14e -eeuwse stadsomwalling en de tweede omwalling waarvan de bouw voornamelijk in de 15e eeuw te dateren is. Uit historisch cartografische bronnen is geweten dat de terreinen binnen het plangebied lange tijd onbebouwd zijn gebleven.

De eerste bebouwing binnen het plangebied verschijnt pas in de eerste helft van de 20^e eeuw en situeert zich in de westelijke helft van het plangebied, langsheen de huidige Kanunnik Davidlaan. Het oostelijke deel van het plangebied is momenteel nog altijd in gebruik als tuinzone. Gelet op het feit dat het plangebied pas in de eerste helft van de 20^e eeuw bebouwd is geworden, worden binnen het plangebied hoofdzakelijk archeologische grondsporen verwacht. De kans op het aantreffen van historische muurresten binnen het plangebied is eerder klein tot onbestaande.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 4 m en 10,4 m + TAW. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de Grote en Kleine Nete die samenvloeien in Lier. Binnen het plangebied zelf varieert de hoogte tussen 7,4 en 8,3 m + TAW. Het laagste punt van het terrein bevindt zich hierbij in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB en wordt grotendeels omringd door **s-Phc** en **Ldc. s-Phc** bodems zijn natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. **Ldh** zijn matig natte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Het plangebied bevindt zich in een gradiëntzone, echter wel op grote afstand van waterlopen (> 250 meter). Hierbij wordt de Nete afleiding niet mee in rekening gebracht. Bijgevolg is de kans op het aantreffen van lithische artefacten en/of intacte vuursteenconcentraties eerder klein.

Het plangebied is gelegen binnen de historische stadskern van Lier, een vastgestelde archeologische zone. Binnen het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. Rondom het terrein zijn wel verschillende CAI-locaties aanwezig. Ten zuidoosten van het plangebied lag de Mechelse binnenpoort (CAI 159155), deze poort werd gebouwd in 1368 en gesloopt na 1783. Nadien kwam op deze locatie een onderkelderde woning. Hier vlakbij werd in 2012 een vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Er werden Romeinse bewoningssporen, een gracht uit de 14-18de eeuw en een scheidingsmuur en afwateringsgreppel uit de 17de eeuw aangetroffen (CAI 159992). Bij graafwerken in 2005 werd er een mogelijk spoor van de aanleg van een park of ijskelder aangetroffen door bouwvakkers (100687). Eveneens aan de Kapucijnevest werd een Nymphaeum met neogotische bogen uit de 19de eeuw gevonden (CAI 100697). Bij een renovatie van een huis werd er bouw materiaal en een steengoed fles aangetroffen aan de Florent van Cauwenberghstraat (100288). In 2008 werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd door Triharch. Er werden drie marktleinniveaus aangetroffen die gedateerd werden als 1383, 1557 en na WOI. Verder werden er ook een muur met natuursteenparament die mogelijk dateert voor 1367 en het gewelf van 'Verloren Kost', een waterpoel die in 1419 volledig overweld en afgedekt werd (CAI 100999) aangetroffen. Ter hoogte van de Koning-Albertstraat lag het voormalige Vleeshuis dat gebouwd werd in de 15de eeuw (CAI 100295). Ten noorden van het plangebied werden de funderingen van de Antwerpse Binnenpoort aangetroffen bij het opvolgen van rioleringswerken door de cel archeologie van de stad Lier (CAI 208586). Ten zuidwesten van het plangebied werd in 2015 een vooronderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Er werden sporen uit de metaaltijden, late middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen (CAI 208781). Bijkomend werd naar aanleiding van de geplande rioleringswerken in de wegenis van de Kanunnik Davidlaan in 2016 een archeologienota opgesteld dat verder vooronderzoek oplegde d.m.v. proefputten. Het vooronderzoek d.m.v. proefputten werd in 2017 en 2018 uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv. Het uitgevoerde vooronderzoek stelde een archeologisch niveau vast tussen 1,2 m en 1,5 m t.o.v. het maaiveld/straatniveau. Ook werden er enkele grondsporen aangesneden, welke uitsluitend bestonden uit laat-middeleeuwse greppels.

De opdrachtgever plant op het terrein de sloop van twee bestaande gebouwen (Kanunnik Davidlaan huisnummers 9 en 11) en de nieuwbouw van een tweegezinswoning. De nieuwbouw situeert zich binnen de contouren van de te slopen bebouwing (ca. 173 m²). De bestaande bebouwing ter hoogte van huisnummer 7 blijft behouden. De nieuwe tweegezinswoning zal gefundeerd worden tot in de vorstvrije zone (ca. 95 cm t.o.v. het maaiveld) en over een vloerplaat beschikken die wordt aangelegd op volle grond tot een diepte van ca. 35 cm t.o.v. het maaiveld.

Bovendien zal de nieuwbouw ook beschikken over een liftschacht (-155 cm t.o.v. het maaiveld), 3 nutspullen (-200 cm tot -250 cm t.o.v. het maaiveld). In de tuinzone achter de geplande nieuwbouw zal een terras, oprit met parkeerplaatsen, groenzone en overdekte fietsenstalling worden aangelegd. Voor de aanleg van het terras, oprit met parkeerplaatsen en groenzone wordt een bodemingreep van 30 cm t.o.v. het maaiveld in rekening gebracht. De fietsenstalling zal gefundeerd worden tot op een diepte van max. 60 cm t.o.v. het maaiveld. Het noordoostelijke deel van het plangebied blijft behouden als tuinzone behorende tot huisnummer 5, enkel de aanwezige koterijen zullen hierbij verwijderd worden. Bij de geplande werkzaamheden worden eventuele archeologische waarden verstoord/vernietigd.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage archeologische verwachting toe te schrijven voor sites uit de steentijd. De verwachting voor sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroeg, volle en late middeleeuwen) is eerder matig tot hoog. Er is een lage verwachting voor eventuele archeologische sites uit de recentere perioden.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gezien de resultaten van reeds uitgevoerd archeologisch vooronderzoek in de wegenis van de Kanunnik Davidlaan, aansluitend op het plangebied, welke een archeologische niveau vaststelde tussen 1,2 m en 1,5 meter t.o.v. het maaiveld/straatniveau). Kan gesteld worden dat enkel de diepste bodemingrepen (> 90 cm t.o.v. het maaiveld) het archeologische niveau zullen beïnvloeden/verstoren en dus een bedreiging kunnen vormen voor mogelijk aanwezige archeologische waarden. Gelet op de beperkte oppervlakte en versnipperde aard van deze bodemingrepen, kan verder archeologisch (voor-)onderzoek hier niet op een efficiënte manier tot kenniswinst leiden, aangezien er sporensites verwacht worden met een grotere spreiding van de sporen onderling. Het potentieel op kennisvermeerdering en ruimtelijk inzicht bij dergelijke sporen door verder archeologisch onderzoek is dan ook klein tot zeer klein.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de bodemingrepen te beperkt zijn om een vervolgonderzoek uit te voeren.

Uit bovenstaande onderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat deze archeologische site bedreigd wordt door de geplande werkzaamheden. Gelet op de gekende gegevens afkomstig van reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek in de directe nabijheid van het plangebied, kan gesteld worden dat enkel de diepste bodemingrepen het archeologische niveau binnen het plangebied zullen beïnvloeden/verstoren. Deze diepste bodemingrepen betreffen de uitgraving van de fundering, de liftschacht, nutspullen en leidingsleuven. Deze bodemingrepen hebben echter slechts een gecombineerde oppervlakte van ca. 50 m² en zijn te versnipperd van aard om hierbij enig ruimtelijk inzicht te verkrijgen in te verwachten sporensites. Bij verder archeologisch onderzoek binnen het plangebied zal bijgevolg geen efficiënte kennisvermeerdering bekomen worden. J. Verrijckt Archeologie & Advies beslist dan ook geen verder archeologisch onderzoek op te leggen en de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

1.5.5 Samenvatting

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, werd een archeologienota opgemaakt. De opdrachtgever plant op het terrein de sloop van twee bestaande gebouwen (huisnummers 9 en 11) en de nieuwbouw van een tweegezinswoning. De nieuwbouw situeert zich hoofdzakelijk binnen de contouren van de te slopen bebouwing (ca. 173 m²). Gelet op de gegevens die voorhanden zijn afkomstig van reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek in de directe nabijheid van het plangebied, kan gesteld worden dat enkel de diepste bodemingrepen een bedreiging vormen voor het archeologische niveau en eventuele aanwezige archeologische waarden. Door de kleine oppervlakte (ca. 50 m²) en de versnipperde aard van de ingrepen (sleuven en enkele nutspullen) kan hier niet op een efficiënte manier kennisvermeerdering bekomen worden door verder archeologisch vooronderzoek, aangezien er sporensites verwacht worden, waarbij op een dergelijke kleine oppervlakte geen ruimtelijk inzicht bekomen zal kunnen worden. Bijgevolg beslist J. Verrijckt Archeologie & Advies bv geen verder archeologisch (voor-)onderzoek op te leggen.

2 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	5
Figuur 3: Plangebied weergegeven op meest recente orthofoto.....	9
Figuur 4: Foto's van het plangebied ter hoogte van de Kanunnik Davidlaan nrs. 7, 9 en 11	10
Figuur 5: Plangebied met weergave van de bestaande toestand (grijs gearceerd: te houden bebouwing; rood gearceerd: te slopen bebouwing)	11
Figuur 6: Inplantingsplan toekomstige ontwikkeling op orthofoto en GRB-kaart	14
Figuur 7: Inplantingsplan toekomstige ontwikkelingen	15
Figuur 8: Snede geplande werken (zuidwest-noordoost)	16
Figuur 9: Snede geplande werken (noordwest-zuidoost)	16
Figuur 10: Rioleringsplan toekomstige ontwikkelingen	17
Figuur 11: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto en GRB-kaart.....	18
Figuur 12: Plangebied en omgeving op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)	20
Figuur 13: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)	21
Figuur 14: Illustratie gradiëntzone	22
Figuur 15: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	24
Figuur 16: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000	25
Figuur 17: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied	26
Figuur 18: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000	27
Figuur 19: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	28
Figuur 20: Plangebied op kaart van Deventer (1560)	33
Figuur 21: Plangebied op kaart van Braun & Hogenberg (1588-15978)	34
Figuur 22: Plangebied op kaart van Guicciardini (1661-1680)	35
Figuur 23: Plangebied op kaart van Covens (1730)	36
Figuur 24: Plangebied op kaart van Ducorron (1772)	37
Figuur 25: Plangebied op Ferrariskaart (1771-1778)	38
Figuur 26: Plangebied op Atlas der Buurtwegen (1843-1845)	39
Figuur 27: Plangebied op Vandermaelenkaart (1846-1854)	40
Figuur 28: Plangebied op Poppkaart (1842-1879)	41
Figuur 29: Plangebied op topografische kaart van België uit 1873	42
Figuur 30: Plangebied op topografische kaart van België uit 1904	43
Figuur 31: Plangebied op topografische kaart van België uit 1939	44
Figuur 32: Plangebied op orthofoto uit 1971	45
Figuur 33: Plangebied op orthofoto uit 2008-2011	46
Figuur 34: Plangebied op orthofoto uit 2012	47
Figuur 35: Plangebied op orthofoto uit 2013	48
Figuur 36: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	51

3 LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Bodemingrepen toekomstige ontwikkeling met weergave van de verstoringsdiepte en oppervlakte	13
Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	49
Tabel 3: Archeologische vooronderzoeken in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	52

4 PLANNENLIJST

PLANNENLIJST LIER, KANUNNIK DAVIDLAAN	PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 2022E179
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied weergegeven op meest recente orthofoto
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 6
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Inplantingsplan toekomstige ontwikkeling op orthofoto en GRB-kaart
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 11
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied met weergave van de toekomstige ontwikkelingen op orthofoto en GRB-kaart
Aanmaakschaal	1:2000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 12
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied en omgeving op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)

Plannummer	Figuur 15
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 19
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 20
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op kaart van Deventer
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1560)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 21
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op kaart van Braun & Hogenberg
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1588-1597)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 22
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op kaart van Guicciardini
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1661-1680)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 23
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op kaart van Covens
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1730)

Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 24
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op kaart van Ducorron
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1772)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 25
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Ferrariskaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog (1771-1778)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 26
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog (1843-1845)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 27
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Vandermaelenkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog (1846-1854)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 28
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Poppkaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog (1842-1879)
Datum	19/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 29
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart van België uit 1873
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1873)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 30
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart van België uit 1904
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1904)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 31
Type plan	Topografische kaart

Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart van België uit 1939
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1939)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 32
Type plan	Historische orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto uit 1971
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Analoog (1971)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 33
Type plan	Historische orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto uit 2008-2011
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal (2008-2011)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 34
Type plan	Historische orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto uit 2012
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal (2012)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 35
Type plan	Historische orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto 2013
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal (2013)
Datum	17/05/2022 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 36
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/05/2022 (raadpleging)

5 BIBLIOGRAFIE

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2022. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.
- AGIV, 2022. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen.
- AGIV, 2022a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1971, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, 2012, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022e. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, 2013, Vlaanderen.
- AGIV, 2022f. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022g. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, zomeropnamen, kleur, 2008-2011, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022h. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- ANNAERT, R., 2015. Historische stadskern van Lier. Available at: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140034>.
- CAI, 2022. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 2022. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- DOV VLAANDEREN, 2022a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2022b. Databank Ondergrond Vlaanderen, neogeen/paleogeen (tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2022c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEPUNT, 2022a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840).

Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEPUNT, 2022b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEPUNT, 2022c. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEPUNT, 2022d. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GOOGLE, 2022. Google Street View. Available at: <https://www.google.be> [Geraadpleegd 20 mei, 2022].

GULLENTOPS, F. e.a., 2006. *Kaartblad 16 Lier. Toelichtingen bij de geologische kaart van België - Vlaams Gewest*, Brussel.

MESTDAGH, B. & APERS, T., 2018. *Nota Lier Kanunnik Davidlaan Proefputten*, Ingelmunster. Available at: <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/8345>.

REYNS, N. & CLAESSENS, L., 2016. *Archeologienota Lier - Kanunnik Davidlaan*, Temse. Available at: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1255>.